Postritel: „Smurfid. Kadunud külake" * „Kaunitar ja koletis"

KOOLILASTE AJAKIRI

HEA LAPS

03
2017

HIND 2,25 €

AUHINNASADU

RIMONNE auhinnanukud saavad **THERESA TOMINGAS** Jürilt, **HENNA TEREHOV** Türilt ja **ANN MIRTEL KULLA** Laevast. Ergutusauhinnad – UNO kaardid – lähevad **AALIKE APALEVILE** Moostest, **KAROLIINE TÕNTSILE** Koongalt ja **SOFIA SÕTSOVILE** Helsingist. Noorimate joonistajate ergutuspreemiana saavad auhinnaraamatu Tartu Lotte lasteaia Kirjud Linnupojad.

MÕNUSAT MÄRTSIPÄIKEST, ARMSAD SÕBRAD JA SUGULASED!

Kevad on tulekul ja koolivaheaeg ukse ees! Loodetavasti tuleb teil kõigil vahva koolivaheaeg ja seejärel algab viimane õppeveerand sel kooliaastal. Pean pöialt, et kõigil oleksid tunnistustel ainult head ja väga head hinded!
Meie aga teeme nüüd teatavaks oma jaanuarinumbris välja kuulutatud võistluste võitjad. Preemiate kättesaamisega on nii, et **Tallinna, Harju-, Lääne-, Järva-, Viru- ja Pärnumaa** lugejate auhinnad toimetame **Kullo Lastegaleriisse (Kuninga 6, Tallinn, avatud teisipäevast laupäevani kella 10 – 18). Lõuna-eestlaste** preemiad läkitatakse O. Lutsu nimelisse Keskraamatu- kogusse **(Tartu, Kompanii 3/5)**. Kui kellelgi on muid soove ja ettepanekuid, siis palume toimetusse kirjutada või meilida.

Detektiivi-auhinnamängud REKATOLT võitsid **ART APALEV** Moostest, **ARKO ANNERVIEK** Koongast, **HELENA PAAS** Järvekülast ning **SOFIKO SÄRKINEN**, **TRIIN SOOÄÄR** ja **CARL-CHRISTIAN KOPPEL** Türilt.

REKATO

Ristsõna-auhinnad saavad **MARC ALAN RÄMMEL** Tallinnast ja **KÄRT PÄRNAT** Pärnumaalt.

Viktoriinilahendajaist võitsid preemiaraamatud **ANNAGRETA JOHANSON** Elvast, **HELEN ASTRID SAMMUL** Väätsalt ja **MIA VALK** Muhumaalt.

Suur aitäh haridus- ja teadusministeeriumile, kes tellis ajakirja meie põhikoolidele!

HEA LAPS SELLES NUMBRIS:

LAHEDAT LUGEMIST

Elis-Liselle Soosalu „Segased lood" — **4**
Roland Andreas Anupõllu„Helendav kaisukaru" — **5**
Indrek Okspuu „Valge karu"— **6**
Lumepallilugu — **7**
Luule: Jaak Kännu vaheajavärsid — **8**
Marta Poolakese, Kaisa-Mari Lehise, Gunnar-Laur Sindi, Leelo Tungla, Ülle Kütsoni värsse — **9**
Kairi Oja „Onu Internet" — **10**

GALERII

Laagna Gümnaasiumi kunstiringi näituselt — **13**

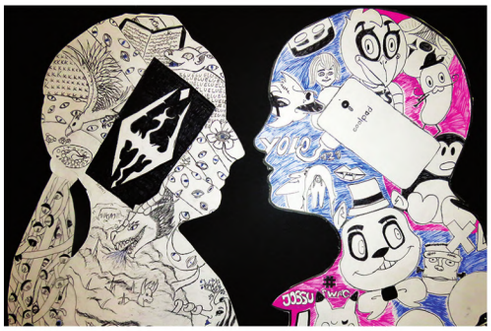

MAAILM MEIE ÜMBER

Tore loodus: Mai Zernask kurgist — **14**
Tere, lind! Peep Veedla kanepilinnust — **16**

Jaanika Anderson iidsetest egiptlastest — **18**
Meie talverõõmud — **20**
Poster 1 „Smurfid. Kadunud külake" — **21**
Poster 2 „Kaunitar ja koletis" — **22**

TEE ISE!

Osavnäpp: Lully Gustavsoni munasoojendaja — **25**
Mustkunstnik Ande uus trikk — **26**
Laulupeole! — **27**
Sandra sööginurk: krõbekartulid ja tomatikaste — **28**

NUPUTA JA NAERA!

IlmarTrulli ristsõna — **29**
Lembitu mõistatus, viktoriin — **30**
Paetisme — **31**
Naeru-uss — **32**

ELUMELU

Tartu Mänguasjamuuseum meenutab — **33**
Avasta endas geenius! Mauri Kiudsoo mündileidudest — **34**
Thomas Scheileke koomiks — **36**
Kinouudised — **37**
Hobid ja huvid: Anna-Maria intervjuu Karl Vilhelm Valteriga — **38**
Siit ja sealt: kassid, kassid, kassid! — **39**
Järjehoidja — **40**
Kogu lugu: Markus Saksatamm embleemidest II — **41**
Rimonne Scrabble'i mäng — **43**
Rekato reisimäng — **44**

Kaanepilt: Catherine Zarip

Ajakiri Hea Laps ilmub 1994. aastast
Väljaandja: SA Kultuurileht
Voorimehe 9, Tallinn 10146, tel 6833145
Toimetus: toimetus@healaps.ee
Peatoimetaja: Leelo Tungal (leelo@healaps.ee)
Kujundaja: Vivika Kalt (vivika@healaps.ee)
Toimetaja: Anna-Magdaleena Kangro (anna@healaps.ee)

Trükk: PRINTALL
Tellimine: AS Ekspress Post, tel 6177717
www.tellimine.ee
Hind üksikmüügis 2,25

Segased lood

Elis-Liselle Soosalu Kohtla-Järve gümnaasiumi 9. klassist

Elas kord preili Banaanike päikeselisel Taimaal. Peaaegu terve inimkond fännas teda, kuigi keegi polnud preili Banaanikest näinud, isegi mitte kohalikud. Tegelikult ei teatudki, kas ta on natukene peast põrunud inimene või lihtsalt hiiglaslike mõõtmetega banaan, kes oskab rääkida. Ta oli kuulsust kogunud *Facebookis, Instagramis, Twitteris* ja *YouTube´*is, postitades *selfi*sid ning videoid endast. Kommentaaridest võis tihti leida väljendit „Banaan mis banaan!"

Samaaegselt prooviti Eestis Karl-Erik Taukarile jälile jõuda, kuna ei teatud täpselt, kuhu noormees on kadunud. Kodused teadsid vaid, et ta oli läinud sõbraga kuskile puhkama. Isegi kõmuajakirjanduse meistrid Õhtuleht ja Kroonika polnud avastanud tema asukohta.

Preili Banaanike aina kogus kuulsust igal pool – vanamemmekesed tänavatel, tudengid ülikoolis, mudilased lasteaias ja inimesed töökohtadel rääkisid imestusega sellest. Lausa Barack Obama ja Toomas Hendrik Ilves olevat sellest oma kohtumisel paar sõna pajatanud. See oli väga populaarne teema.

Suhtlusvõrgustike kaudu sai eesti rahvas teada, et Ott Lepland on hetkel Tais oma sõpradega ja mõned olid kuskilt välja nokkinud, et teeb seal ka saadet „Ott Lepland Taimaal". Ühel kenal õhtul vaatasid eestlased oma *Instagram*i kontot ja nägid, et Ott on teinud uue postituse. Selleks oli toas tehtud pilt koos Karl-Erik Taukariga.

„Huvitav, huvitav," mõtlesid inimesed. „Kust veel tema sinna on saanud?" Suuremad fännid silmitsesid pilti tükk aega, vaadates seda igast nurgast. Mis te arvate, kuhu nende pilk jäi seisma? Selleks oli üks kollakas kostüüm, mis nii väga meenutas preili Banaanikese koort. See tundus liiga hullumeelse mõttena, nii et keegi ei tihanud täpsustavat küsimust esitada. Õnneks või kahjuks see olukord niiviisi ei jäänud.

Kerfu Geflyn Laur Huvikeskus Kullo näituselt

Järgmisel päeval oli meedia seda teemat täis, mõned olid täitsa kindlal seisukohal, mõned jälle natuke kahtleval. Ärge arvake, et see oli vaid Eesti-sisene uudis! Seda teati üle kogu maailma. Kurvastuseks võib ka öelda, et nõrgema iseloomuga inimesed käisid erinevates paikades oma armastatud preili Banaanikest leinamas rohkete pisarate ja lillekimpudega.

Vapper Eesti Rahvusringhäälingu meeskond ja Kroonika toimetus ruttasid Taisse suunduvale lennukile, et koguda tõesemat materjali uudiste jaoks. Pärast 10-tunnist sõitu oldigi kohal. Tänaval kohati juhuslikult Ott Leplandi, kes suundus ranna poole. Ta peatati hetkeks ja paluti tal öelda Karl-Erik Taukari asukoht. Ott vastas, et see on iseenesest saladus. Neeme Raud ütles talle: „Mis saladus see on, külla sõber? Palun ütle meile – terve inimkond on ehmunud preili Banaanikese tõttu – kas ta on üldse elus või mitte?" Ott juhataski nad lõpuks Taukari juurde.

Nagu teada, on Karl-Erik aus inimene ja seetõttu lausus ta pärast kahetunnist sisukat vestlust ohates: „Tegelikult mina olengi see n-ö preili Banaanike. Kandsin seda kostüümi, mis siinsamas nurgas maas on. Mõtlesin, et ehk saan nii koguda väheke rohkem tuntust..."

Külalistel langes suu seepeale lahti, nad võtsid lonksu kookosepiima ja laususid naeratades: „Sa oled ikka hea naljamees, ausõna! Hea töö, hea töö! Vähemalt rahval oli lõbus. Ega me ei oska rohkem midagi kosta."

Sellest anti teada ka ülejäänud inimkonnale. Seda kuuldes poldud sugugi pahased, vaid naerdi end kõveraks. Samuti kiideti Karl-Erik Taukari salajast annet.

Paar päeva pärast seda, kui teised eestlased olid kodumaale saabunud, jõudis tagasi ka kuulsus. Ta oli veel natuke tõsine. Pärast kõiki neid sündmusi avaldas Karl-Erik Taukar *YouTube´*is 29. septembril laulu „Segased lood" koos võrratu muusikavideoga. See peegeldas väga hästi tema tundeid. Tema rõõmuks on sellel palju vaatajaid ja kuulajaid.

Eks näis, millega ta peagi jälle meid üllatab!

Helendav kaisukaru

Roland Andreas Anupõld Haabneeme kooli 4. d klassist

Lugu algab ühes tavalises külas nimega Sinilaas, aga see küla muutus just vähem tavalisemaks, kui Margi sünnipäevakingitus sinna saabus. Mark on tavalise 8aastane poiss, kellel on kohe-kohe tulemas sünnipäev. Margi vanaema tuleb talle sünnipäevaks korda ja Mark loodab, et vanaema toob talle ühe asja. Selle asja nimi on Puldisõiduk 7000. See sõidab maal, vees ning isegi õhus ja sellel on käed, millega saab objekte üles tõsta.

Õhtu on käes ja Mark peab magama minema. Mark ei tahtnud magama minna, sest ta kartis pimedust. Kuid tal polnud valikut, ta pidi magama minema. Hommikul, kui Mark üles ärkas, oli ta unustanud, et tal on sünnipäev. Ta vaatas aknast välja ja nägi seal kolme kiusupunni. Need olid Suur Siim Tukkuv Tanel ja Hull Hugo. Marki on oma klassis üks väiksematest ja noorematest õpilastest ja teda kiusatakse. Teda kiusajad on just needsamad poisid, kes nüüd õues ringi kõndisid ja jalgadega kivikesi toksisid.

Mark läks hoopis elutuppa multikaid vaatama. Samal ajal käis uksekell, kuid Mark ei kuulnud seda. Ema läks uksele vaatama, kes seal on – ja see oli vanaema. Ema kutsus ta sisse ja pakkus talle kohvi. Mark läks pärast multikate vaatamist ka kööki. Köögis ootasid teda ema ja vanaema, kes soovisid talle õnne ja pakkusid talle kooki. Pärast koogisöömist sai Mark vanaema käest kingituse. Kui ta selle avas, siis ta nägi, et seal ei olnudki Puldisõiduk 7000, vaid hoopis mingi kaisukaru. Mark oli õnnelik, et ta üldse midagi sai.

Vanaema ütles, et karu nimi on Tim ning et tal on väike saladus. Pärast seda läks Mark õue sõpradega mängima. Kui ta õue jõudis, nägi ta Siimu, Tanelit ja Hugot. Mark proovis nendest mööda hiilida, aga kui poisid teda nägid, algas sajandi kõige kiirem tagaajamine. Nad jooksid läbi hoovide, parkide, väljakute ning tegid tervele Siniaasale ringi peale, kuni kiusupunnid väsisid ja lõpetasid Margile järele jooksmise. Margil oli võhm otsas ja ta hingeldus, kuni lõpuks jaksas koju minna.

Elina Tsetanova Mustamäe Laste Loomingu Majast

Õhtul, umbes kell 22.14, kuulis Mark oma toast: „Hoi, kas sa magad juba?" Mark vaatas imestunult ringi ja nägi lõpuks liigutavat ja helendavat kaisukaru. SEDASAMA KAISUKARU, mille ta sünnipäevaks oli saanud. Nüüd sai Mark aru, mida vanaema väikese saladuse all oli mõelnud. Kaisukaru sai aru, et poiss ei maganud, kui ta ringi vaatas ja küsis: „Kuule, poiss! Kas sa sinna pimedasse kappi tahad minna? Ma olen väga seiklushimuline!"

Mark oli väga hirmul, kuid võttis end kokku ja nad läksid koos pimedasse kappi. Ainsaks valguseks oli Tim, sest ta ju helendas. Nad ületasid Kila-Kola mäe, kõndisid läbi Tolmu kõrbe ja Ämblikuvõrgu metsa, kuni jõudsid ühe suure lossi juurde. Uks oli lahti ja nad astusid sisse.

Loss oli kottpime. Nad vaatasid ringi, kuni leidsid ukse, mille tagant kostus hääli. Nad avasid ukse, mille taga istus väike must ja suurte lillade silmadega olend. Mark küsis: „Kes sa oled ja mis viga?"

Olend vastas: „Mina olen Pimedus ja ma olen kurb, sest mitte keegi ei karda mind."

Mark küsis: „Aga kuidas sa hirmus oled?

Pimedus muutus seepeale sekundiga viie meetri kõrguseks okkaliseks ja hirmsaks olevuseks. Mark võttis seepeale Timi helendavast käest kinni ja ütles väriseva häälega: „Ma arvan, et sa pole ennast veel hirmsana näinud! Mulle aga meeldisid sa palju rohkem, kui olid väike ja nunnu olevus."

Pärast seda said nad sõpradeks ja mängisid koos südaööni.

Järgmisel päeval ootas Mark seda, mis tavaliselt juhtuma pidi – et kiusupunnid tuleksid talle kallale, Kuid kui nad kohtusid, siis seda ei juhtunud. Poisid nägid, et Mark on muutunud enesekindlamaks ega karda neid enam.

Edaspidi mängisid Pimedus, Mark ja Tim igal õhtul koos. Siim, Tanel ja Hugo enam ei kiusanud. Ning Mark mõtles, et Tim on palju parem sünnipäevakink kui mingi puldiga auto.

Valge karu

Indrek Okspuu Ruila põhikooli 4. klassist

Kunagi väga-väga ammu elas seitsme maa ja mere taga paksus laanes üks lumivalge karu. Tal oli valge siidiselt läikiv kasukas ja safiirsinised silmad. Kasvult oli ta tohutult suur ja sellegipoolest elas ta metsas vanas mahajäetud talumajas. Taluni viiva tee ääres oli üks suur ja vana kivi, mille peal karu armastas oma mõtteid mõlgutada.

Kord ühel õhtupoolikul kivil istudes kuulis karu kellegi samme. Mesikäpp oli üllatunud, sest tema teada polnud siin paksus metsas ühtegi teist elusolendit. Seda suurem oli karu üllatus, kui puude vahelt tuli välja inimene. Karule ei tundunud see päris inimese moodi. Inimesed ei kanna sellist imelikku kübarat ja karu teada ei olnud meestel kunagi kleiti seljas.

„Tere, karu! Mina olen võlur Moorin. Meil oli siin metsas võlurite eksam. Minust pidi saama teise klassi võlur, aga võlumise ajal kaotasin ära oma võlukepi. See lendas mu käest kuskile siia paksu metsa. Ega sina seda näinud ei ole?"

„Kas sinu kepp on selline ühelt poolt sirge ja teisel pool on tal täht küljes?" küsis karu.

„Jah, seesama! Kus sa seda nägid?" tahtis võlur teada. Karu vastas: „See kukkus taevast eile õhtul, kui ma kivi juures istusin. Minust jäi ta sinna kivi juurde maha. Ei osanud ma sellega midagi teha. Lusikaks ta ei kõlvanud ja muud otstarvet ma talle ei leidnud."

„Pai mõmmike, kas sa annaksid selle kepi mulle tagasi? Tänutäheks kingin sulle ühe taskuräti. See ei ole tavaline taskurätt, vaid sellega saab ennast nähtamatuks teha," lausus Moorin.

Karu ulatas võlurile kepi ja sai vastutasuks räti. Moorin tänas viisakalt ja läks oma teed. Kolm päeva hiljem oli jälle metsas koerte karjumine ja meeste hõiked. Karu mõistis, et metsa olid tulnud jahimehed. Jahimehed olid inimestelt kuulnud, et metsas elab lumivalge kasukaga karu. See, kes selle kasuka endale saab, ei pea enam kunagi külma kartma. Kõik jahimehed tahtsid valge karu nahka. See oli hinnas ja selle eest lubati suuri rahasid. Siiani oli karul ilusti õnnestunud jahimehi ninapidi vedada ja nende eest peitu pugeda. Selle aasta suvel oli aga metsast kõvasti puid maha võetud ja karul ei olnud enam kuhugi põgeneda. Jahimehed olid karu tee tallu ära lõiganud. Vaene karu oli ehmunud. Ta tõusis tagajalgadele ja möirgas kõigest kõrist. Jahimehed ehmusid ja pillasid püssid maha. Kui nad ennast kogusid ja uuesti püssid haarasid, et karu pihta tulistada, tõmbas karu taskurätiku pähe. Samal silmapilgul haihtus karu jahimeeste silmist. Silmi hõõrudes ja üksteisele juhmi näoga otsa vaadates vantsisid jahimehed pettunult kodu poole.

Pärast seda ei usu enam keegi, et metsas elab valge karu. Kõik peavad seda legendiks. Karu elab aga üksi selles metsas õnnelikult edasi, kui ta veel surnud pole.

Kaie Lehiste Huvikeskus Kullo näituselt

LUMEPALLILUGU

See lugu sai alguse 1993.aastal, mil Eestisse jõudis tants lindy hop. Rõõmus Ameerikast pärit tants, mida on vahva koos paarilisega tantsida nii väikestel kui ka suurtel. Lindy hopi harrastus Eestis kosus ja kasvas ning 1999.aastal kogunesid kõik Eesti, aga ka mõned Leedu ja Soome tantsijad esimesele tantsufestivalile LUMEPALLISWING. Päris igal aastal lindy hopi lumepalli ei veeretatud, üle aasta aga küll.

Jaanuaris 2017 tulid kümnendale ja viimasele LUMEPALLISWINGile lindy hopi tantsijad Leedust, Lätist, Soomest, Rootsist, Slovakkiast ning Tallinnast, Harjumaalt ja Kagu-Eestist. Pidutseti koguni 3 päeva. Sel korral veeretati lumepalli ka õues ja vaatamata sellele, et lumega oli kitsas, saadi tantsides kokku suur lumepall Kompassi väljakul, Roterman-ni platsil, Tammsaare pargis, Raekoja platsil ja Vabaduse väljakul.

Juubelifestivali kõige auväärsema ehk meistertantsija tiitli said Allar Valge Tallinna Ülikoolist ja Elisa Arus Tartu Ülikoolist, lootuste auhinna Egert Šarikov Tallinna Kuristiku Gümnaasiumist ja Anna-Liis Torm-Kriis Kadrioru Saksa Gümnaasiumist ning tubliduse auhinna Ando Temmo Torm Kadrioru Saksa Gümnaasiumist ja Eliise Tiisler Tallinna Kesklinna Põhikoolist. Selgitati ka kõigi LUMEPALLISWINGide absoluutvõitjate võitjad. Selleks tõmbasid meestantsijad paarilise loosiga. Allar Valge ja Sirli Kriis-Kalm (Kraavikrõlli lasteaia liikumisõpetaja) tantsisid end kõigi aegade kõige kõvemateks lumepalliswingijateks. Sirli on nagu sulamatu lumehelbeke, sest on ainsana osa võtnud kõigist kümnest LUMEPALLISWINGist. Ja kuigi LUMEPALLISWINGe enam ei tule, lindy hopivad Allar ja Sirli õnnelikult edasi ning õpetavad seda teistelegi tantsutrupis MODUS. Kui Sinagi tahaksid tantsida swingtantse, uuri lähemalt **www.swingtants.ee**.

Katrissa Pflug Arte Gümnaasiumi näituselt

VAHEAJA LAULUD

Jaak Känd

ÕUDUSTE MAJA

Magamistuppa ei minda –
seal on meil õuduste maja –
keegi on verise kinda
ja punaplekise raja
visanud üle mu voodi.
Ähmased ämblikuniidid
kannavad kaduvikkoodi,
hiilivad vaikselt vampiirid,
kihvad ihkamas puremist,
kostavad kriisked ja ohked.

Koolivaheaeg tuleb vist
seekord meil seiklusterohke!

HOMMIKUSÕBER

Pühapäeva hommikuti
tahaks kauem pikutada,
et mu sõber Une-Mati
saaks mind patsist sikutada.

Kahekesi vaataksime
ammunähtud seiklusfilmi
teki all, kus hästi pime,
põnevusest kinnisilmi.

MUST VAHEAEG

Kui vaheaeg on lumeta,
siis õues olla jumeta.
Kõik ümberringi porine,
üksteise kallal norime:

„Sa oled rumal kiidukukk!“ –
„Näed välja nagu kaltsunukk!“
Nii vastastikku riidleme
ja pilve poole piidleme:

ehk langeks lundki viimaks,
siis tuju muutuks priimaks.
Saaks valgeks tänavad ja aed
ning sõbralikuks vaheaeg.

LAHKUMINE

Õde-venda astuvad bussi,
saadab vanaema neid teele.
Turvavöö jääb kohmakalt krussi,
memm õpetussõnu loeb pääle.
Kui kiiresti lendas vaheaeg
Pärnu-memmega mängides koos!
Kõlas hommikust õhtuni naer,
laual koogid ja vaarikamoos…

Põsemusi, viimane kalli –
buss nüüd Tallinna poole tormab.
Ja heldinud vanamemm salli-
nurka pisarad kokku korjab.

Evita Vaht Mustamäe Laste Loomingu Majast

Marta Poolakese Kalmetu põhikoolist

SÕBER

Mul on tore sõber,
kel lemmikloomaks põder.
Ta on mu vastu lahke,
ta kunagi pole ahne.

Ta alati on hooliv,
alati ruttab ta kooli.
Mul alati ta meeles –
ta kõige tublim eesti keeles!

Kaisa-Mari Lehis Võhma gümnaasiumist

MA USUN, ET…

Kujutlusvõime on vabadus
usaldada end lootuse rüppe.
Tunda, et sul on võimalus
heita end raamatute kütke.

Lugeda, mõelda ja tunda
midagi totrat, rõõmsat või kurba.
Nautida looduse ilu
ka siis, kui ilm on vilu.

Kuid eemal kõigest sellest
hoiab mind igapäeva töö.
Mured heita saan meelest
alles pimedal, nukral ööl.

Gunnar-Laur Sindi Viljandi kesklinna koolist

MU PASTAKAS

Mu pastakas, mu kullakallis,
mu pastakas, mu ingel!
Su mitmekülgsus ja su kuju,
su voolujooneline keha!

Sa oled minu ja mina olen sinu,
mu pastakas, mu kullakallis!
Su hing on sama truu ja elav
kui Romeol ja Julial.

Ära iial jäta mind,
mu pastakas, mu kullakallis!
Su süda, su nägu, su suu,
oh pastakas, mu kullakallis!

Leelo Tungal

RAAMATUL ON AKU TÜHI

Põnn sai pihku raamatu.
Uurib kaasi, torus suu –
pole klahve, pole nuppe,
pole mingeid juhtmejuppe…

Paneb püsti, küliti:
kus võiks olla lüliti?
Näpitud ei ole vähe,
aga käima ta ei lähe…

Katsub siit ja katsub säält:
pilt ei liigu, pole häält.
Kas või näpud katki nühi…
Selge: tal on aku tühi!

Ülle Kütsen

KOMA KOOLIKOTIS

Kooli on kadunud pisike koma,
meie klassi Katrini oma.
Otsiti tahvlilt ja vihiku vahelt,
tuhnisid viied ja nuhkisid kahed.
Kuhu ta kadus? Ei saadudki sotti.
Viimaks kiigati koolikotti.

Onu Internet ja nutikaigas

Kairi Oja

Oli hilissuvine õhtu ning Uku mõtles koos paari klassikaaslasega parasjagu, mida lahedat peale hakata. „Lähme hüppame minu batuudil ja pärast sõidame ratastega," pakkus Uku. „Ei-ei, mina küll ei viitsi, lähme parem Merivälja parki ja püüame mõne Pokemoni purki," kostis klassivend. „Ma näen, et mitu uut tüüpi on siinsamas meie poe taga!" hüüdis ta – ja läinud nad olidki.

Poiste õnneks leidus nende kodukandis Mähel piisavalt vaikseid tänavaid, parke ja mänguväljakuid, kus võis tundide kaupa ringi kihutada ja isegi käed lahti sõitu harjutada. „Nagu Tom Sawyer omal ajal," oli Uku ema rahuloleva naeratusega öelnud, kui auklike pükste ja määrdunud pluusiga poega koduuksel vastu võttis. „Pigem sõitke kas või püksid ribadeks kui et tundide kaupa telefoni näpite."

Ent moodne aeg oli juba ammuilma jõudnud ka Mähele ning suuremal osal Uku klassi lastest olid nutitelefonid, paljudel ka tahvelarvutid. Ja nende kaudu jõudis iga väikese inimeseni maailm, mis oli nende meelest märksa põnevam kui pärismaailm.

„No tulete ka juba või? Kolm tükki olid just siin, üks on mul juba peos," hüüdis üks poistest, kõndides närviliselt, nina telefonis, mööda parki ringi. Järsku märkasid poisid veidrat vanameest, kes vehkis omaette mingi roikaga. „Vaadake, mida ta teeb – vehib selle kaikaga nagu mingi Kaika nõid," itsitas üks poistest. Teisedki jäid suu ammuli vaatama. Pika habemega mees oli nüüd ka neid märganud ega häbenenud vastu vaadata. „Mis teile nii nalja teeb?" uuris ta poistelt. Kõik kolm jäid ehmunult vakka. Mees viipas kutsuvalt käega ning poisid astusid lähemale. „K-kes sa... oled?" suutis üks vaevu pomiseda. „Me siis ei ole tuttavad?" naeris mees habemesse. „Ta on nagu see... Sammalhabe!" sosistas üks poistest nii vaikselt kui suutis. „Ma olen Onu Internet," ühmas vanamees ja vehkis oma roikaga edasi. „Pokemone otsite, jah?" jätkas ta. Poisid noogutasid. „Vaadake, ma võin olla teile ka Pokemon, kui soovite," lisas taat kavala muigega. Taas roikaga viibates manitses ätt, et ega internet ole naljaasi ning sinna võib koguni ära kaduda, kui ikka üldse pidureid ei ole. „Mis pidureid, mis mõttes ära kaduda?" päris üks

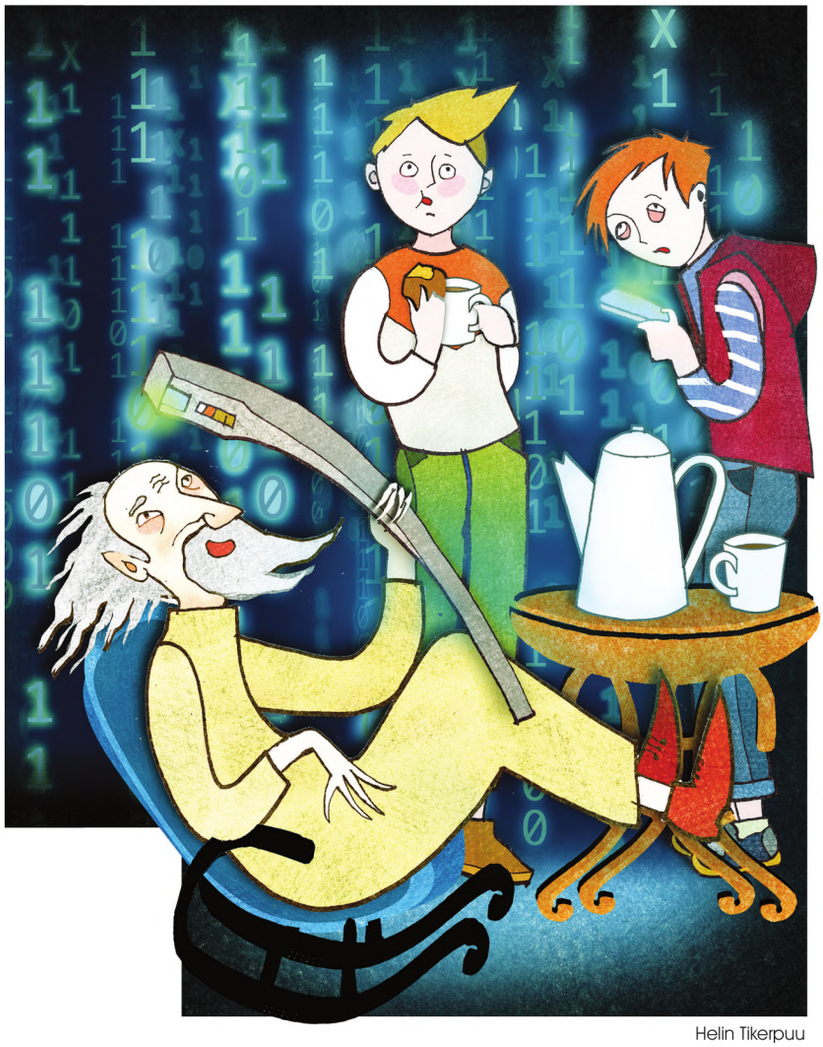

Helin Tikerpuu

poistest. „No otseses!” ütles vanake salakavalalt ning kadus habeme välkudes pargipuude vahele.

„Veider vana,” ütles Uku. „Veidike õudne ka,” poetas teine poiss. Miskipärast kadus poistel isu Pokemonide järele ära ning tehti minekut kodu poole.

Suvi hakkas lõppema, peagi algasid koolilaadad ja Ukule meenus ühtäkki, et kohustuslikust kirjandusest on üle poole lugemata. „Ah, küll jõuan veel,” mõtles ta endamisi ning haaras tahvelarvuti järele. Ta teadis küll, et talle lubati seda vaid paar tundi päevas, ent miski suisa tõmbas teda tolle tahvli poole. „Teen kiirelt paar mängu ja hakkan siis lugema,” mõtles ta, kuid Growtopia-nimeline mäng oli kord juba loodud nii vingeks, et sellest oli võimatu lahti lasta. Möödusid tunnid, silmad hakkasid juba kipitama, ent kuna ema polnud veel kodus, alustas poiss üha uusi ja uusi mänge, lubades iseendale iga kord, et see on nüüd viimane... Ühtäkki märkas Uku mingit veidrat liikumist kummuti taga ning kangestus hirmust – hall habemetuust reetis külalise. „Sina, Onu Internet?” suutis ta vaevu öelda. „Mina neh! Sa kadusid internetti ära ja ma tulin sulle nüüd järele,” podises ätt, võttis poisil käest kinni, vehkis mõned korrad kaikaga ja nad vuhisesid kahekesi läbi mingi tunneli, kuni maandusid veidras sinaka valgusega koopas.

Oli siin alles kraami: kõikjal vedelesid jupid vanadest arvutitest, inimesesuurused äti-märgid ning ühel seinal oli tabel numbritega. Uku astus ligemale – seinal olid inimeste nimed ja mingid pikad numbrid nende järel. „Appikene, mu klassivenna ema nimi on ka,” mõtles Uku endamisi. Veidi aja pärast märkas ta veel paari sõbra vanemate nimesid. „Need on ju pangakontonumbrid!” taipas ta.

„Kuidas sulle minu elamine meeldib?” uuris Onu Internet. „Eks ole palju lahedat kola, mis?” tegi ta nüüd veidi sõbralikumat nägu. „Ee, lahe jah,” sai ka Uku sõna suust.

Vahepeal vehkis vanamees taas kaikaga ja ühtäkki oli Uku kõrval veel üks poiss. „Mida sa teed, sa nõiud meid oma kaikaga oma pessa!?” küsis Uku. „Nüüd alles said aru või?” ei varjanud vana oma irooniat. Mõlemad poisid vaikisid.

„Sina vähemasti oskad veel normaalselt rääkida ja kirjutada, tema enam eriti ei oska,” kostis ätt teisele poisile osutades. „Ou mai gaad, ma olen ikka nii nuub!” kostis poiss kohmetult.

„Mis asi sa oled?” küsis Onu Internet. „Nuub,” pobises poiss, kelle enesekindlus vähenes iga sekundiga. „Kui nuub, siis nuub,” podises vana ja läks ruumi, kust saabus mõne aja pärast tagasi koos ühe tüdrukuga. „Näe, veel üks nuub,” sõnas ta. Tüdrukul oli nutt varuks. Ta oli oma nutitelefoni kõvasti pihku surunud.

„Muide, kes see nuub on?” uuris nüüd Onu Internet. „No see on keegi, kes ei oska veel väga hästi mängida, algaja, noh!” kogus võõras poiss julgust. „Minu silmis olete te kõik siin algajad. Osa on koguni kõnevõime kaotanud, mõned ei oska enam kirjutada, kuigi käivad juba viiendas klassis,” kostis mees ja luges üle suures kastis tohutus virnas olevad tahvelarvutid. Teises kastis olid kuhjas nutitelefonid. „Kolmsada neliteist, kolmsada viisteist, jajah, kolmsada viisteist,” lausus ta endamisi ja pani selle arvu kusagile kirja.

Mõnda aega ei juhtunud midagi ja lapsed hakkasid üksteisele otsa vaadates nihelema. „Kust sa kõik need telefonid ja tahvlid said?” päris tüdruk. „Need on nende laste omad, kel ei ole pidureid,” kostis vana. „No kes ei tunne piiri internetis mängides.” – „Ja mis sa teed nendega?” „Korjan kokku. Nii tahvlid-telefonid kui ka need lapsed,” jätkas vanamees. „Et nad näeksid, et internetti on võimalik päriselt ära kaduda.”

„Ja kas meie siis kadusime päriselt ära?” uuris tüdruk edasi. „Oo, ja kuidas veel! Sina ei osanud enam

ju lugedagi, kirjutamisest rääkimata, koolis olid puha kolmed, kuigi mullu said veel viisi," manitses vana ning jätkas oma inventuuri. Onu Internet oli elanud siin oma koopas – internetis – juba selle loomisest peale. „Mis sa meiega nüüd teed, kas pistad nahka? Kas sa oled paha või hea onu?" ei jätnud tüdruk järele. „No ma olen nii seda kui teist," poetas vanamees. „Teist loodan ma veel inimesed teha." .

Vahetevahel vehkis vanake habeme tudisedes taas oma kaikaga, mispeale sadas lapsi teab kust taas juurde.

„Mis kaigas see sul on, Onu Internet?" küsis tüdruk nüüd juba jupp maad julgemalt. Ta oli silmanud tolle võluväega kaika peal midagi, mis meenutas talle televiisoripulti. „See on minu nutikaigas," kostis vana. „Siia jookseb kogu mu info kokku, kõik see on omavahel sünkroonitud – kõik arvutimängud ja *Youtube*-id, *Facebook*id ja muu sarnane. Selle kaika pealt on näha, millised lapsed on end internetti unustanud ja kes on sellest suisa sõltuvusse sattunud," jätkas ta ning pani samal ajal laste jaoks lauale ei tea kust lagedale ilmunud lihapirukad ja teetassid. „Eks suuri inimesi näen ma ka, mitte ainult lapsi, kuid nemad suudavad lõpuks ikka ise pidurit vajutada," poetas ätt. „Aga hakkame nüüd sööma."

Lapsed tundsid, kuis hirm hakkas vähehaaval kaduma. „Kas mäletad, millal sa viimati õues mängisid?" uuris nüüd Onu Internet tüdrukult. „Ja millal sa viimati raamatut lugesid või oma ema aitasid?" Tüdruk jäi mõttesse. Ega neid kordi kuigi palju olnud. „Ilmad olid ju halvad, ja toas pole muud targemat tehagi," kostis ta vaikselt. „Pealegi on kohustusliku kirjanduse tähtaeg ju alles sügisel!"

„Mnjah," kostis vana kaigast näppides. „Näete, vahepeal on üks laps taas mulle oma isa pangakoodi saatnud, siit saan ma väheke raha kah, no kulub ära," itsitas ta ning lapsed ei saanud endiselt aru, on ta siis hea või halb. „Üks totukene on aga oma ema pehmeks rääkinud ja tellinud mingi tobeda tasulise mängu, kuigi sarnaseid on täiesti tasuta olemas virnade viisi," naeris ta. „Aga ei noh, las nad ostavad, äri peab ju õitsema," itsitas ta edasi, kuid jäi mõne aja pärast taas tõsiseks. „Tegelikult on see kurb, ja teiesuguseid tuleb siia minu juurde taastusravile üha juurde," sõnas ta.

„Mis ravi, oleme me siis haiged?" pinnis tüdruk.

„No ega te terved just ei ole," sõnas vana kukalt kratsides. „Teil on internetisõltuvus, ja seda juba nii noores eas."

Lapsed muutusid murelikuks, sest järsku meenus neile, et neil on ju kodu. Ja vanemad, kes neid ilmselt juba ammu otsivad. „Onu Internet! Ma pean nüüd küll koju minema!" tärkas tüdrukus süütunne. „Ema pidi mulle täna trenni vastu tulema, ta ilmselt ootab mind juba ammu."

„Ja mina pidin täna oma kohustuslikku kirjandust lugema! Mul on veel nii palju lugeda!" ärkas nüüd üks poistest. „Ja ma olen siin, sinu pimedas koopas!"

„Aga mina mõtlesin teid nüüd alles kasvatama hakata, me pole veel alustanudki," lausus vana tõsiselt. „No mis ma siis nüüd teen teiega?"

Lapsed jäid vakka ja vaatasid kordamööda nii üksteise kui Onu Interneti otsa. „Ehk lased meil seekord siiski minna, me vist saime aru, mida tähendab pidurit vajutama ja mis tunne on ... internetti ära kaduda," lausus Uku. „Me ei taha enam ära kaduda."

Kõik lapsed jõid vaikides oma teed. Vana kratsis taas kukalt ning näppis pisut närviliselt oma nutikaigast. Järsku tundsid lapsed, et neid paisatakse samasse tunnelisse, kustkaudu nad olid koopasse sattunud.

Uku leidis end taas oma koduselt diivanilt. Tahvelarvuti oli tema kõrval, ent poiss pani selle riiulile ning võttis raamatu kätte. Tegelikult oli tal raske mõista, mida oli kogenud, viivuks mõtles ta koguni, et see kõik oli olnud uni. „Imelik, et ta minu tahvlit ära ei võtnud," arutles ta endamisi.

Teine poiss „sadas" oma koduaeda, kus ta isa parasjagu motikat parandas. „Kust sa siis nüüd alla kukkusid?" päris isa, nähes poja jahmunud ja juhmivõitu olekut. Poiss kehitas õlgu ning tegi kiirelt toa poole asja.

Tüdruk leidis end järgmisel hetkel oma tantsutrenni maja ukse ees seismas ja ema ootamas. „No tule nüüd, isa ootab," hüüdis ema talle autost. Tüdruk läks vaat et joostes. „Mis sul juhtus, et nõnda tormad?" uuris ema. Tüdruk muigas kohmetult ning poetas: „Ah, ei miskit, meil tuleb esinemine ja ma olen nii elevil! Muide, millal me kinno pidime minema?"

Kõik kolm elasid oma elu edasi nii nagu enne. Ent internetti suhtusid nad nüüd senisest suurema aupaklikkusega ning teadsid, millal „pidurit vajutada". Ja kui mõni nende sõpradest end telefoni või tahvelarvutisse liialt kauaks unustas, koputasid nad talle õlale ning ütlesid vaikselt: „Sa oled end vist internetti ära kaotanud." Enamjaolt vaadati neid siis sellise näoga, nagu oleksid nad aru kaotanud. Ent tegelikult see nii ei olnud. Nad olid selle hoopis leidnud.

Aeg-ajalt mõtlesid nad, igaüks omaette, Onu Interneti peale: kuidas tal seal sinises pimeduses läheb ja ega tal üksinda kurb ole. Ent siis meenus neile, et tal on ju seal lapsed. Teised lapsed. Need, kes veel ei tea, et internetti võib ära kaduda.

LAAGNA GÜMNAASIUMI KUNSTIRINGI NÄITUSELT „MEIE INIMESED"

Kätlin Mõttus

Carolin Uesson

Kätlin Mõttus

Evelin Kurvits

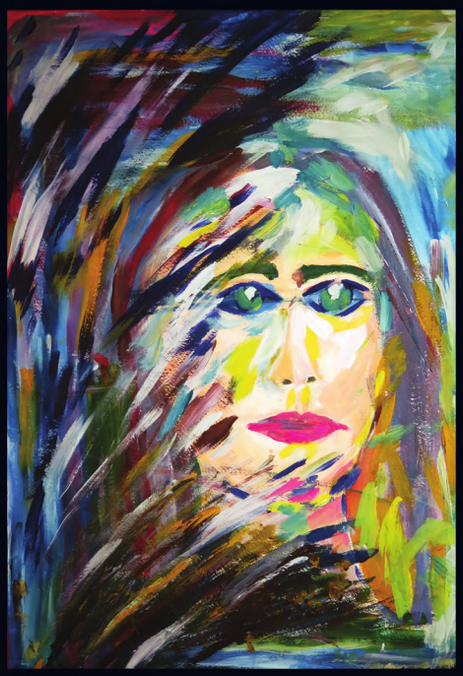

Alina Martova

Klaara Kapsi

Internetist vaata THK Lastegalerii näituste kohta: www.kullo.ee

KURK

on meie toidulaual olnud juba pea kolmsada aastat

Mai Zernask

Nähka kõndis kasvuhoones tomatite vahel ja vaatas ka toredaid pikki kurgipurakaid. Võttis siis ühe tuppa kaasa.

„Juulimemm, teeme salatit ja siis jutustad mulle kurgist, eks!" palus Nähka.

„Kurk kuulub kõrvitsaliste sugukonda," pajatas memm. „Kõrvitsalisi on 940 liiki ja 122 perekonda. Kurke on teada umbes 25 liiki – peamiselt Aafrikas, Aasias ja Austraalias. Kurgi sugulased on melon, arbuus, kõrvits, koeranaeris ja teised. Kurk on pärit

Hiinasse jõudis kurk esimesel aastatuhandel, Venemaale 16. sajandil, Euroopasse 17. sajandil. Eestis on kirjalikke andmeid kurgikasvatusest aastast 1684. Praegu kasvatakse kurki kõigis maailmajagudes – nii aedades, põldudel kui ka kasvuhoonetes.

oletatavasti Põhja- või Lõuna-Indiast. Indias tuntakse kurgikasvatust peaaegu 5000 aastat. Üle 3000 aasta tagasi toodi kurk Lääne-Aasia maadesse. Juba muistsed kreeklased ja roomlased oskasid kurki kasvatada. Hiinasse jõudis kurk esimesel aastatuhandel, Venemaale 16. sajandil, Euroopasse 17. sajandil. Eestis on kirjalikke andmeid kurgikasvatusest aastast 1684. Praegu kasvatakse kurki kõigis maailmajagudes – nii aedades, põldudel kui ka kasvuhoonetes. Kasvuhoonetaimena on kurk jõudnud isegi polaarjoone taha."

„Milline kurgitaim on?" uuris Nähka.

„Harilik kurk on pika lamanduva varrega, õied on tal kollased ühesoolised, kuid ta on ühekojaline taim – see tähendab, et nii emas- kui ka isasõied asuvad ühel ja samal taimel," jutustas Juulimemm. „Kurk on risttolmleja ja tema õietolmu kannavad edasi putukad. Kurgi vili on lihav kõrvitsvili. Toiduks tarvitatakse noori valmimata vilju. Kasvuhoonekurgid on tavaliselt pikaviljalised, avamaakurgid lühemad. Tänapäeval kasvatatakse sadu kurgisorte."

„Milliseid vajalikke aineid me kurgist saame?" päris Nähka.

„Kurk on üks vesisemaid köögivilju, temas on vett ligi 95%," teadis memm. „Ka vitamiine pole temas just palju, aga mineraalaineid ikka leidub. Mõnedes paikades võetakse põllutöödele minnes vee asemel kurk kaasa. Kurki kasvatatakse kõige rohkem ikka tema maitse pärast, aga tal on ka ravivaid omadusi. Kurgimahl mõjub hästi reuma- ja podagrahaigetele, takistab soolade ladestumist organismi. Iluravivahendina kasutati kurki juba Vana-Egiptuses. Meilegi pole uudiseks, et kui väsinud silmadele kurgiviile panna, aitab see hästi silmade ümbrust turgutada."

„Kas kurgisorte on palju?" pinnis Nähka.

Juulimemm naeratas: „Oi, neid ikka jätkub! Kurgiseemnepakkide juures valides läheb silme ees kirjuks. Kuid hea on teada, et avamaale sobivad näiteks '*Adam F1*', '*Aladyn F1*' ja '*Dolomit F1*', kasvuhoonesse aga '*Atos*', '*Futura*', '*Aelita*'. Minu noorusajal olid kuulsad sordid '*Tahkuranna*' ja '*Libelle*'."

„Mulle kurk igatahes maitseb!" kiitis Nähka mõnusasti kurki mugides. „See aiapidamine on ikka imeline! Eriti kui võib arvata, et mõnigi poes müüdav kurk ja tomat pole mulda näinudki – siis naudid oma kätetööst iga suutäit! Tervislikult elada on ju nii hea! Omakasvatatud viljas on hinge ja väge!" võttis Nähka memme õpetussõnad kokku.

„Lähme nüüd kurke korjama. Vaja neid ju talveks hapendada, marineerida ja viilusalatit teha!" kutsus Juulimemm.

KANEPILIND

Peep Veedla

Märtsis on õige aeg kanepilinde tagasi oodata, kuu lõpus on nad tavaliselt kohal. Tõsi küll, enamasti oodatakse eelkõige kuldnokki, lõokesi ja kiivitajaid, sest neid linde tuntakse. Kanepilinde igaüks ei tunne, aga ometi on nad tundmaõppimist väärt. Pesitsevad ju nemadki sageli meie koduaedades, parkides ja kalmistutel nii nagu kuldnokadki. Ainult et nemad ei vaja pesitsemiseks pesakaste, vaid tihedaid põõsaid. Kanepilindude absoluutseks lemmikuks on kuusehekid, aedades ka muud pügatud okaspõõsad, kadastikes kadakad ja kalmistutel elupuud. Kuna kanepilinnud ei vaja suurt pesitsusterritooriumi nagu enamik laululinde, ei kujuta me ettegi, kui palju neid mõnes tihedas kuusehekis pesitsemas on, sest pesad on seal hästi varjatud.

Miks siis ei tunta kanepilinde nii hästi nagu näiteks kuldnokki? Selle varblasesuuruse linnu emaslind näeb üpris tagasihoidlik välja ja teda võidakse vabalt varblaseks pidadagi, kuid isaslind on kauni punase rinna ja otsmikuga. Kastanpruun selg eristub samuti varblasepruunist. Ja kui õnnestub kanepilindu laulmas kuulda,

äratab see kindlasti tähelepanu. Kui kanepilinnupaar meie koduaias elab, siis vahel ikka õnnestub tema laulu nautida, aga üldiselt laulab kanepilind vaikselt ja harva. Kuna nad on seltsivad linnud ja nõus liigikaaslastega lähestikku pesitsema, polegi nende häälel kaugele vaja kostuda. Kui laulu ei õnnestu kuulda, siis kanepilinnu tüüpiline kutsehüüd „didak" on sagedamini kuulda ning seda korra tundma õppinuna on hoopis lihtsam selle toreda naabri olemasolust aimu saada.

Kanepilinnu uhkus on tema pesa. Nii hoolika viltja sisevooderdusega pole ühegi teise laululinnu pesa. Selle hoolika töö teeb alati ära tagasihoidliku välimusega õrnema soo esindaja. Kaunis pereisa vaatab pealt ja imetleb proua oskusi, hoides ise ümbrusel silma peal, et tema armsal ehitusmeistril ikka turvaline oleks tööd teha. Ja umbes nelja päevaga see pesa valmis saabki. Välimine külg kokku põimitud peente juurekeste, raagude ja rohukõrtega, siseviimistlus justkui vilditud, milleks on kasutatud karvu, jõhve ja taimevilla. Kui pesa valmis, asub ehitusmeister munele ning pärast kuni seitsme sinaka põhjaga tähnilise muna munemist kohe ka hauduma. Punaserinnaline linnuisa asendab teda haudumisel vaid juhuslikult lühikeseks ajaks, pigem eelistab ta naisele midagi suupärast tuua, et sel poleks vaja pesalt lahkuda. Pärast paarinädalast haudumist, kui tõenäoliselt maikuu juba täies hoos, kooruvad pojad ning neid toidavad ema ja isa koos. Tõsiusksete taimetoitlastena tuuakse lastele pugus pehmendatud seemneid, aga mõnevõrra siiski ka putukaid, sest kasvamiseks vajavad proteiini ka taimetoitlased. Täiskasvanud kanepilinnud toituvad peaaegu eranditult seemnetest, millest väga suure osa moodustavad umbrohuseemned. Oma nime on kanepilind saanud just kanepiseemnete söömise tõttu, aga nendega toideti puuris peetud linde. Looduses sobivad paljud erinevad seemned põske pista.

Kui noored kanepilinnuhakatised pärast paarinädalast pesaelu pesast välja lendavad, hoolitseb nende eest veel mõnda aega isa. Tagasihoidlik linnuema asub aga kohe juba järgmist pesa ehitama, sest ühe hooaja jooksul pesitsevad kanepilinnud kaks või isegi kolm korda. Seetõttu võime sügisel kuusehekki läbi kammides sealt mitmeid vilditud vooderdusega pesi leida.

Väljaspool pesitsusaega liiguvad kanepilinnud suurte parvedena, sest neile meeldib seltsielu. Sageli moodustatakse segaparvi ohakalindudega, kelle toitumistavad sarnanevad kanepilinnu omadega ja seetõttu on neil tore koos aega veeta. Mõned kanepilinnud jäävad talvekski kohale.

Fotod: Arne Ader

Kristiina Ribelus ja Pille Vilgota maalimas Tartu Ülikooli kunstimuuseumi muumikambrisse tähistaevast, Niilust ja Egiptuse jumalaid.

Foto: Andres Tennus

IIDSETE EGIPTLASTE ELU PÄRAST SURMA

Jaanika Anderson

Iidne egiptlane hakkas juba eluajal valmistuma eluks pärast surma. Seda peeti sageli olulisemaks kui oma igapäevast elu. Paljud hakkasid juba eluajal endale ehitama hauakambrit. Lähedased pidid sinna surnukeha viima pärast mumifitseerimist ja matustega seotud riitusi. *Vaata ka 2016. aasta maikuu Head Last, kus oli täpsemalt juttu muumiate valmistamisest.* Egiptlased uskusid, et pärast surma läheb hing kehast välja, aga tänu erinevatele kombetalitustele ja keha säilitamisele suudab hing keha uuesti elustada. Nõnda saab inimene elada edasi teispoolsuses, nautida sööki, jooki ja erinevaid tegevusi. Samas tuli ka hauataguses elus ette ohtikke olukordi, millest pidid aitama hoiduda kõikvõimalikud hauda kaasa pandud manused.

Mumifitseeritud surnukeha mähiti kangaribadesse, mille paljude kihtide vahele pandi erinevaid kaitseamulette, näiteks maokujuline amulett pidi hoidma maohammustuste eest ja skarabeusekujuline amulett andma surnu südamele elujõudu. Seejärel pandi muumia ühe, kahe või koguni kolme sarkofaagi ehk kirstu sisse, millele olid maalitud kaitsvad jumalakujud ja loitsud. Sarkofaag oli inimese kujuga ja sellele oli maalitud surnu näo kujutis.

Seejärel võisid toimuda matused, mis tähistasid surnud inimese minekut elavate maailmast allilma. Selle juurde kuulus nn suuavamise tseremoonia, mille käigus preester puudutas muumia suud ja silmi pikliku esemega. Nii hakkas muumia justkui hingama, nägema ning sai teispoolsuses ellu ärgata. Sarkofaagi pandud muumia viidi talle ehitatud hauakambrisse koos kõikide eluks vajalike esemete ja toiduga.

Egiptlastel oli näiteks surnute raamat, milles oli umbes 200 lausungit ja loitsu. Need laused pidid aitama surnul jõuda igavese eluni. Erinevaid loitse kirjutati hauakambri seintele, sarkofaagile ja kopeeriti papüürusrullidele. Mõned neist olid sellised, mis andsid teada, et teispoolsuses sooviti elada üsna sarnaselt maapealse eluga. Samas loodeti seal olla hoitud ja kaitstud, kui elu on elatud hea ja tubli inimesena. Sellest annab aimu kirjutaja Ani koostatud surnute raamat. See on papüüros, mille ta kirjutas 1250 aastat eKr. Sealt leiame näiteks selliseid lauseid:

- Ma pole teinud inimestele ülekohut. Ma pole teinud halba ka loomadele.
- Antagu mulle Anubise templis piima, kooke, leivapätse, jooke ja liha.
- Olgu mul seal vägi. Olgu mul seal jõudu, et saaksin künda. Las ma lõikan seal vilja. Las ma söön seal. Las ma joon seal. Las ma teen kõike, mida tehakse maa peal.

Hauakamber võis asuda kaljukoopa sügavuses või olla püramiidis. Kuna surnule pandi hauda kaasa palju eluks vajalikke esemeid ja toitu, siis peideti hauakambri sissepääs, et hauaröövlid seda kohe tühjaks ei varastaks. Hauakamber ise võis olla kaunistatud väga rikkalike maalingutega. Kõikidel neil oli oma tähendus. Seal kujutati surnut ennast, erinevaid jumalaid, kellega ta kohtus ning ka stseene soovitud hauatagusest elust.

Ihaldatud hauatagune elu polnud siiski kõikide jaoks kindel. Vanad egiptlased uskusid, et jumalad mõistsid kohut selle üle, kas surnud inimene oli elanud oma elu nõnda, et talle võiks anda igavese elu. Kohtumõistmine toimus allilmajumala Osirise troonisaalis. Usuti, et šaakali peaga jumal Anubis viis surnu südame kaalumisele. Surnu süda pandi kaalule, mille teisel poolel on jaanalinnusule kuju võtnud tõejumalanna Maat. Iibise peaga jumalate kirjutaja Thoth jälgis tulemust ja pani selle kirja. Kui süda osutus niisama kergeks kui sulg, pääses surnu hing teispoolsusesse. Kui süda oli raskem, siis sõi kaalu all ootav koletis Ammut surnu südame ära ja inimese eksistents lõppes igaveseks. Ta ei pääsenud hauatagusesse ellu.

Foto: Jaanika Anderson

Konservaator Maria Väinsar veel maalimata sarkofaagi muumiakambrisse sobitamas.

Alates 9. veebruarist on Tartu Ülikooli kunstimuuseumis avatud muumiakamber, mis pakub kuhjaga avastamist erinevas vanuses inimestele. Seal on eksponeeritud kaks Egiptusest pärit inimese muumiat, 2 – 4aastane poisslaps ja 9 – 12aastane nooruk, ning üks koerlase muumia. Seal on Egiptuse hauakambritest leitud seinamaalingutest inspireeritud surmakultuurist ja haua tagusest elust jutustavad põnevad seinamaalingud ja muudki. **Muuseum on avatud oktoobrist maini E-R kl 11-17 ja maist kuni septembri lõpuni E-R kl 10-11.**

TALVERÕÕMUD

Karola Marist Türi põhikooli 2c klassist

PRAEGUNE TALV

Praegune talv ei meeldi mulle:
ei saa teha lumepalle.
Kõikjal on pori ja lörts,
loiku astun plirts ja plärts.

Tahaksin talve, kus palju on lund,
siis alles oleks mul rõõmutund!
Kelguga mäest alla tuisata,
sügavas lumes sumbata.
Lumepalle veeretada,
jää peal uiskudega keerutada!

Maria
Eliisa Metsis
Raplamaalt

Kaisa
Mitt
Koonga
Koolist

Girtel-Helena
Alaküla
Uuemõisa
Lasteaed-
algkoolist

Emma Künnapu Türi põhikooli 5a klassist

MINU TALVERÕÕMUD

Talv meeldib mulle siis, kui on lumi maas. Kahjuks pole lund kuskil. Kui aga oleks lumi maas, siis käiksin palju rohkem õues. Minu jaoks oleks juba seegi lõbu, kui saaksin külma lund soojas toas aknast vaadata.
Talvel meeldib mulle ka piparkooke küpsetada ja juua kakaod või glögi. Teistele meeldib enamasti õues käia, aga mulle meeldib toas olla. Muidugi on väga tore kelgutada ja lumememme ehitada. Eriti suur rõõm on minu koeral. Ta on väikest kasvu ja kui sajab palju lund, siis saab mu koer endale urge teha. Vahel hüppab ta lumme nagu rebane. Kui ta hiljem tuppa tuleb, on ta nii lumine!
Mulle meeldib ka oma väikese vennaga lumesõda mängida. Kahjuks on seda imelist lund väga harva.

Kameron Pukka Türi põhikooli 5a klassist

MATERJALID: VILL, PAELAD, JÄÄ JA LUMI

Selle kostüümiga ei tuleks kunagi külm kallale. Voodri sees asetseb ahi, mis hoiab su riided 20 kraadi juures. Selle kostüümiga võib lumepalle loopida ja lõpetada suure lumesõjaga. Selle disaini võid ise valida, aga see siin on kõige rohkem ostetud toode. Mul endal on ka selline ja see on tervisele väga kasulik ja mulle ta meeldib. Toodet on mitut värvi, aga sinine sobib hetkel talvega kõige paremini.

NAD EI OLNUD KUNAGI ÜKSI
SMURFID
KADUNUD KÜLAKE
#SmurfsMovie
3D
SmurfsMovie.net

COLUMBIA PICTURES PRESENTS IN ASSOCIATION WITH LSTAR CAPITAL A KERNER ENTERTAINMENT COMPANY PRODUCTION A SONY PICTURES ANIMATION FILM "SMURFS: THE LOST VILLAGE"
IMAGERY AND ANIMATION BY SONY PICTURES IMAGEWORKS INC. EXECUTIVE PRODUCERS RAJA GOSNELL BEN WAISBREN BASED ON THE CHARACTERS AND WORKS OF PEYO WRITTEN BY STACEY HARMAN AND PAMELA RIBON PRODUCED BY JORDAN KERNER MARY ELLEN BAUDER ANDREWS
acme FILM
Sony Pictures Animation
THE KERNER ENTERTAINMENT COMPANY
DOLBY DIGITAL
SMURF, and all Smurfs characters: ©Peyo. All Rights Reserved. "Smurf" and "The Smurfs" are registered trademarks of STUDIO PEYO.
SmurfsMovie.net
DIRECTED BY KELLY ASBURY
SONY PICTURES imageworks
SONY
COLUMBIA PICTURES
a Sony Company
KINODES 31. MÄRTSIST
PROPERTY OF SONY PICTURES ENTERTAINMENT INC. FOR PROMOTIONAL USE ONLY. SALE, DUPLICATION OR TRANSFER OF THIS MATERIAL IS STRICTLY PROHIBITED

Disney
KAUNITAR
JA
KOLETIS
KINODES ALATES
17. MÄRTSIST
©2017 Disney IMAX® is a registered trademark of IMAX Corporation.

MUNASOOJENDAJA JÄNKU

Lully Gustavson

Lihavõttepühi seostame ikka tibude, munade, jänkudega. Seekord meisterda pühadelauale munasoojendaja jänku.

1. Aseta lõige riidele, kinnita nööpnõelaga ja lõika välja.
2. Lõika veel teine samasugune pool.
3. Aseta mõlemad pooled teineteise peale ja traagelda nad kinni nii, et ainult alumine pool jääb lahti.
4. Õmble kaks jänese poolt nööpaugupistega kokku, alustades saba poolt.
5. Kokkuõmblemise käigus võiksid talle külge õmmelda ka saba ja pärlist või väikesest karvapallist nina.
6. Täida pea ja kõrvad pulgakese abil mahulise vatiiniga. Pane veidike mahulist vatiini ka seljale ja käpa sisse.
7. Äärista ka alumine äär nööpaugupistega.
8. Õmble või liimi silmad.

Kui tahad, et jänes paremini vormi hoiaks, siis õmble ta topeltriidest.
Soovin sulle kauneid pühi!

Mustkunstnik **Ande**

TEATRIKUU TRIKK

Märts kannab teatavasti teatrikuu tiitlit. Sel puhul lavastati kõigis Potiste kooli klassides etendusi, et neid siis Suurel Teatriõhtul vanematele ja sõpradele ette kanda. 5A klass otsustas lavale tuua legendaarse loo Robin Hoodist ja tema vahvatest meestest.

Kuna Leiger oli klassi poistest kõige sportlikum ning oskas üsna täpselt ka vibu lasta, pakuti üksmeelselt peaosa talle. Leiger lubas veidi järele mõelda.

„Ma ei oska ju näidelda," kurtis ta koolist koju jalutades Lembitule. „Ma ei ole ju tegelikult Robin Hoodi moodi. Okei, ma oskan hästi joosta ja hüpata, aga muus osas olen ikka päris laisk. Õigluse eest võidelda ning vaeseid aidata ei ole üldse minu teema. Ma võiksin laval mängida ennast või kedagi, kes on väga minu moodi, aga mitte Robin Hoodi."

„Sa pead lihtsalt oma rolli sisse elama," oli Lembit toetav. „Pead ette kujutama, nagu sa oleksid Robin. Et kui sul oleks selline lapsepõlv ja elu, kuidas sa siis käituksid ja mida sa siis teeksid."

„Oeh, see on liiga keeruline," lõi Leiger lootusetult käega. „See ei oleks siis ju üldse minu moodi. Las keegi teine mängib seda Robinit."

„Kas sa siis tõesti ise ei taha?"

„Lahe oleks proovida," arvas Leiger. „Aga ma kardan, et ma ei saa hakkama."

„Kas sa jätad võistlustele ka minemata, kui kardad, et ei võida?"

„Ei, muidugi mitte. Aga see on teine asi. Võistlustel olen ma vähemalt mina ise."

„Minu arust see just ongi näitlemise juures lahe. Saad teha asju, mida sa muidu ise ei teeks. Proovida olla keegi teine, noh."

„Aga kui Robin ütleb või teeb midagi nõmedat, siis äkki inimesed arvavad, et mina olen ka selline?" muretses Leiger.

„Ära seda küll karda," kinnitas Lembit ja võttis kaardipakist viis kaarti. Neli neist olid mustad ja ainult üks, keskmine, punane. Samuti koukis poiss taskust kirjaklambri ja ulatas selle Leigerile. „Kujuta ette, et kaardi esiküljed on tegelased, keda näitleja mängib. Sina oled peategelane – Robin Hood. Mängult on Robin keskmine kaart, punane ruutu kuningas."

Pööranud kaardid ümber, jätkas ta: „Kaartide tagaküljed on mängult näitlejad, kes neid tegelasi mängivad. Võta nüüd kirjaklamber ja pane see oma kaardi peale."

Leiger ei saanud küll päris täpselt aru, miks ta seda tegema peab, ent asetas kirjaklambri siiski keskmisele kaardile.

Kui Lembit kaardid aga jälle ümber pööras, nägi Leiger oma üllatuseks, et klamber ei olnud mitte sugugi ruutu kuninga peal. See ehtis hoopis poti kahte.

„Näidenditega on täpselt sama asi," kinnitas Lemps. „Tegelased ja neid mängivad näitlejad võivad olla täiesti erinevad inimesed."

Leiger lubas selle üle kindlasti järgi mõelda. Järgmiseks päevaks oli ta otsustanud Robin Hoodi osa vastu võtta – ning kandis selle Suurel Teatriõhtul suurepäraselt ette.

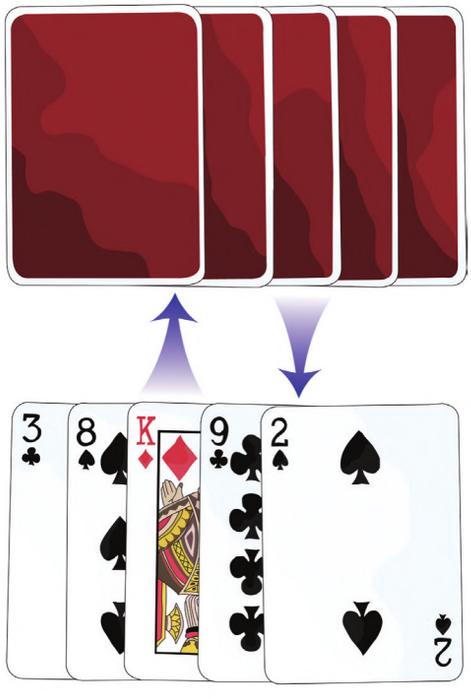

Kuidas Lembit seda tegi?

Selle triki saladuseks on optiline illusioon, mida võid näha ka kõrvalolevalt jooniselt. Kaarte on esi- ja tagakülgedelt näha erinevatest kohtadest. Enamus inimestest aga selle peale ei tule ning valib pikemalt mõtlemata ka tagaküljelt keskmise kaardi.

Kui tahad, võid enne esinemist kaardid ka üksteise külge liimida. Nii on sul neid lihtsam käes hoida. Võid julgelt ka kaardid publikule uurimiseks anda – nii ei saa nad kohe kuidagi arvata, nagu oleksid salaja kaartide asukohta muutnud.

XII NOORTE LAULU- JA TANTSUPIDU „MINA JÄÄN"

Agnes Rohtsalu

Suvel toimub Tallinnas 12. noorte laulu- ja tantsupidu nimega „Mina jään".

Väga paljud lapsed ja noored on just praegu üle terve Eesti oma koorides, tantsurühmades või orkestrites selle peo laule, tantse ja pillilugusid harjutamas. Need, kes varem juba laulu- ja tantsupeol käinud, teavad hästi, kuidas kõik käib – ühine reis Tallinnasse ja pikad proovid, suur sagin ja suures linnas koolimajades ööbimine; viie kilomeetri pikkune rongkäik läbi Tallinna kesklinna, pidulik peotule süütamine ja muidugi see eriline ja vägev tunne sadade tuhandete pealtvaatajate ees tuhandete kaaslastega koos esinedes.

Sel korral toimub laulu- ja tantsupidu 30. juunist kuni 2. juulini. Tantsupeolised saabuvad Tallinnasse aga juba varem – nende tantsude sättimine imelistesse mustritesse suurel Kalevi Keskstaadionil algab juba teisipäeval, 27. juunil. Kokku esinetakse ühe ja sama etendusega 3 korda: reedel, 30. juuni õhtul üks kord ning laupäeval, 1. juulil, kaks korda.

Tantsupeo etendus põhineb sel korral muistendil Koidust ja Hämarikust.

Tantsijaid saadavad Eesti muusikud ja solistid: Lenna Kuurmaa, Ott Lepland ja teised. Iga etendus kestab ligikaudu 2 tundi.

Laupäeval annavad Kalevi staadioni juures kontserdi ka rahvamuusikud ning need, kes tahavad, saavad ka ise kaasa tantsida.

Pühapäeval 2. juulil, algab kell 9.30 pidulik rongkäik, mis viib peolised Vabaduse väljakult Tallinna lauluväljakule. Rongkäigu ees kantakse uhkes tõrvikus laulu- ja tantsupeo tuld. Laulupidu saab alguse siis, kui ühendkoorid esitavad M. Lüdigi laulu „Koit" ning tuletornis süüdatakse tõrvikust pidulikult suur laulupeotuli.

Kas teadsid, et laulupidusid on Eestis peetud juba pea 150 aastat ning selle pika ajaga on laulu- ja tantsupeod eestlastele saanud sama tähtsaks, nagu meie sinimustvalge lipp või emakeel?

Kas teadsid, et 1962. aastal hakati üldlaulu- ja tantsupidude kõrval korraldama ka noorte laulu- ja tantsupidusid?

Sel suvel peame juba 12. noortepidu, millest võtab osa ligi 40 000 last ja noort. Paljud laulupeo dirigendid on ka ise noored ja juhatavad esimest korda laulukaare ees koore. Ka muusikat on suvise peo jaoks kirjutanud paljud noored heliloojad, nagu näiteks Rasmus Puur ja Eeva Talsi. Erinevad koorid ja orkestrid esitavad kokku 44 pala.

Laulupidude üks oodatumaid hetki on alati olnud see, kui pidu hakkab lõppema ja laulukaare alla kogunevad ühendkoorid – täpselt nii nagu peo alguses – ning siis lauldakse üheskoos Gustav Ernesaksa – Lydia Koidula laulu „Mu isamaa on minu arm". Selle laulu saatel kustutatakse tuletornis tuli ja kõik peolised asuvad juba koduteel olles ootama järgmist kohtumist laulu- ja tantsupeol.

Kohtumiseni 12. noorte laulu- ja tantsupeol „Mina jään" 30. juunist – 2. juulini Tallinna lauluväljakul ja Kalevi Keskstaadionil!

Lugude võistlus "Mina jään"

Kutsume sind mõtlema ja kirja panema, mis teeb Eestist just sinu jaoks kõige erilisema paiga maailmas! On see sinu kodu, eesti keel või pere ja kallite inimestega koos veedetud aeg? Võib-olla aga hoopis ilus maa ja puhas loodus? Mis on see, mis hoiab sind justkui juurtega Eesti küljes kinni ja mida sina tahaksid hästi hoida?

Saada oma lugu pealkirjaga "**Mina jään**" hiljemalt **20. aprilliks** Hea Lapse toimetusse aadressil Voorimehe 9, 10146 Tallinn või e-kirjaga toimetus@healaps.ee!

Sisukaimad lood avaldame ajakirja juuninumbris.

Parimatele auhinnad!

Sandra Vungi retseptid ja fotod

Elagu kevadkuu märts! Kaua on teda oodatud ja igatsetud. Temas on rohkesti päikesepaistet, temas on koolivaheaeg ja kevade algus. Üks väärt kuu, ma ütlen! Et kevad mõnusasti vastu võtta, pakun teile kaks väga lihtsat ja maitsvat retsepti. Head katsetamist!

Seesamikartulid

Kas tahaksid vahepeal väheke teistmoodi praekartuleid? Siin tulevad appi seesamiseemned, mis teevad kartulid veel krõbedamaks ja mõnusamaks. Juurde lisasin ka purustatud värske küüslaugu, mis annab suurepärase aroomi ja maitse.

- **7 keskmist kartulit (keetmata)**
- **2 - 3 sl õli**
- **1 tl soola**
- **1 tl purustatud musta pipart**
- **2 kuhjaga sl seesamiseemneid**
- **2 suurt küüslauguküünt**

Pese kartulid ja keeda pehmeks. Kurna ja lase natuke jahtuda. Koori kartulid ja lõika viiludeks. Aja suur pann kuumaks ja vala sinna õli. Lisa kartuliviilud, sool ja must pipar. Prae mõned minutid, kuni kartulid on juba krõbedamad. Lisa seesamiseemned ja peeneks hakitud küüslauguküüned. Sega ja prae veel minutpaar. Serveeri.

KOKKA ISE!

Koorene tomatikaste

Tomat ja koor sobivad suurepäraselt, eriti veel koos ürtide ja sutsukese küüslauguga. Olenevalt hooajast, võid tavaliste tomatite asemel ka kirsstomateid kasutada. Kui soovid eksootilisemat mekki, võta tavalise taimse koore asemel kookospiim. Kui sööb suurem seltskond, tee kastet topeltkogus.

- **2 sl õli**
- **1 punane sibul**
- **1 küüslauguküüs**
- **pool tl kuivatatud tüümiani**
- **pool tl kuivatatud basiilikut**
- **pool tl suhkrut**
- **pool tl purustatud musta pipart**
- **näpuotsaga soola**
- **2 tomatit või paar peotäit kirsstomateid**
- **1 sl peeneks hakitud värsket peterselli**
- **3 sl kaerakoort või kookospiima**

Aja pann kuumaks ja vala sinna õli. Lisa viilutatud punane sibul. Prae paar minutit. Lisa peeneks hakitud küüslauguküüs, tüümian, basiilik, suhkur, pipar ja sool. Prae minutike. Lisa hakitud tomatid. Prae paar minutit. Lisa petersell ja koor. Prae veel minutike ja serveeri.

rõnga-kujuline täht

Türgi pealinn

Roald Dahl

Hillar pesemis-ruum

linn Kirde-Eestis

talupojalt nõutav maks feodalismi-ajastul

spordi-kool

taimestik on floora, loomastik on ●●●

saar Tallinna lähedal

nota bene

Urmas Nemvalts

“●●● kroonikad” *C. S. Lewis*

lehekülg

väga uhke maja

riik, mille pealinn on Ateena

kahe silma pikksilm

piirkond, territoo-rium

info-tehnoloogia

Tarmo Rüütli

soololaul ooperis

taevakeha liikumis-tee

siiras, tõest juhinduv

“Hunt ja ●●● kitse-talle”

munga-kloostri ülem

Barbara

stomatoloog

vulkaanist voolav magma

seenior

vöödiline Aafrika loom

Bernhard

samal varrel kasvav marjade kogum

ehk

pildi ääris

Ingo

tonn

liiter

kolmas planeet Päikesest

abistama

●●● Loop
●●● Leies
●●● Naissoo

üksiklane

aar

kuulmis-võimetu

meie

7. noot

2 × täht

tema

truu

Oskar

palve lõppu tähistav sõna

(laulu)viis

tähestiku esimene täht

Ristsõna koostas Ilmar Trull

Vastus saada toimetusse enne **5. aprilli 2017!**
Parimatele auhinnaks „Juku juntsüklopeedia”

MÕISTATA

VÄIKE MÕNUS MÄRTSIRIIN

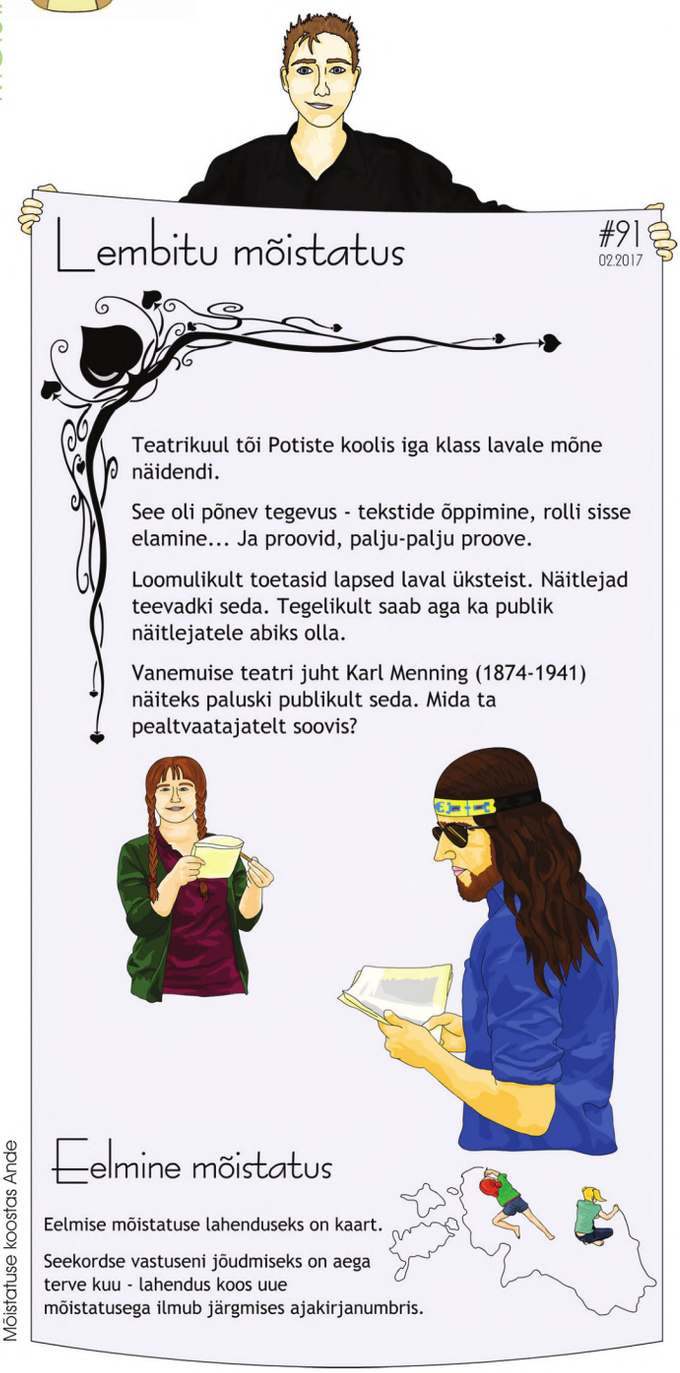

Mõistatuse koostas Ande

1. Kanepilinnu kutsehüüd on
a) Kiriküüt!
b) Didak!
c) Todok!

2. Kurgiliike on umbes
a) 25
b) 52
c) 250

3. Suvise noorte tantsupeo teemaks on muistend
a) Kalevist ja Lindast
b) Tõllust ja Piretist
c) Koidust ja Hämarikust

4. Uues filmis „Kaunitar ja koletis" on kaunitari rollis
a) Emma Leppermann
b) Emma Watson
c) Emma Stone

5. Tartu Ülikooli Muumiakambris on lisaks inimeste muumiatele ka
a) koerlase muumia
b) kaslase muumia
c) närilise muumia

6. Viikingite ajal hinnati hõbemünte
a) kaalu järgi
b) suuruse järgi
c) ilu järgi

7. 1994 Venemaal aretatud uus ja haruldane kassitõug on
a) Pavelband
b) Peterbald
c) Putinbold

8. Luurepataljoni embleemil ilutseb
a) kotkas
b) turteltuvi
c) öökull

Õiged vastused leiad sedasama ajakirjanumbrit tähelepanelikult lugedes!
Nende vahel, kes saadavad vastused toimetusse enne 5. aprilli 2017, loosime välja LAHEDAID AUHINNARAAMATUID!
NB! E-posti teel saadetud vastustest lähevad loosimisele ainult need, mille juurde on lisatud saatja nimi ja tavapostiaadress!

Carl-Christian Koppel Türi Põhikoolist

Kirjutas ja kogus **Jüri Paet**

PAETISME

Jahimeeste koor ei saanud noodile pihta.
Kellassepp peab ajaga kaasas käima.
Õpilased, kellel on koolis käimisega raskusi, võivad istuma jääda.
Kas kiivitaja ja keevitaja on mõlemad sulelised?
Kõrvu suudavad liigutada paljud, kuid ajusid vähesed.
Meeskooris tehakse peenhäälestus tenoritele.
Tal oli lisaks neerukividele ka kivist süda.
Õige kanakasvataja läheb kanalasse enne kukke ja koitu.
Kellel jalg tatsub, sellel on lampjalad.
Mage värk, kui hinnad on soolased.

• • •

Miks ei ole hiiremaitselist kassitoitu?
Te meenutate mind viimase surmapäevani.
Me oleme võitmatud seni, kuni meid pole võidetud.
Ärge esitage kunagi poksijale küsimusi, millele ta ei suuda sõnadega vastata.
Kui teie eest läheb must kass üle tee, siis tähendab see, et tal oli sinnapoole asja.
Kui soovite oma tütarlapse puudustest teada saada, siis kiitke teda tema sõbrannade ees.
Kui blondiin mõtleb, siis hakkavad ta juuksed tumenema.
Mitte alati ära räägi, mida tead, kuid tea alati, mida räägid.

NAERU-USS

*

Telefon heliseb ja Juku võtab toru: „Hallo, Juku kuuleb."
„Helistan sünnitusmajast," lausub rõõmus naisehääl. „Mul on edasi öelda selline tore uudis, et sulle sündis äsja väike õde."
„Vaat kus lugu!" hüüatab Juku. „Pidi see siis juhtuma just nüüd, kui ema pole kodus ja ma ei saa talle seda uudist teatada!"

*

„Aga meie käisime oma klassiga ekskursioonil Soomes!" teatab naabripoiss Jukule.
„Millal te seal käisite?" kergitab Juku kulmu.
„Veebruarikuu viimasel päeval!"
„Mis sa luiskad!" pahandab Juku. „Ma tean väga hästi, et veebruaris ei olegi viimast päeva!"

*

Naabripoiss helistab tagajärjetult Juku uksekella ning vastust saamata asub koputama.
„Juku, ma tean, et sa oled kodus!"
„Ei ole," kostab ukse tagant.
„Aga ma näen ju, et su talvetossud on siin ukse taga!"
„Mul on neid kaks paari!"

*

Jukule osteti trompet ja poiss harjutab juba nädal aega igal õhtul tundide kaupa pillipuhumist.
Ühel õhtul aga heliseb uksekell ja sisse tormab tulivihane naabrionu.
„Poiss, kui sa kohe seda pasunalöristamist ei lõpeta, siis lähen ma hulluks!" hüüab mees.
„Aga naabrionu, ma lõpetasin pillimängu juba tund aega tagasi!" imestab Juku.

*

Juku on peenes juustukaupluses ja proovib järjest nelja-viit juustusorti. Tema selja taha koguneb järjekord ja müüja hakkab juba tüdinema.
„Kui palju ma sulle siis juustu kaalun, poiss?" küsib ta tüdimust varjates.
„Mm-mm…" jääb Juku mõttesse. „Ei oska nüüd täpselt öelda – eks teie teate kindlasti paremini, mitu grammi sinna hiirelõksu külge mahub!"

*

„Juku, kas ma kuulsin õigesti, et sa kordasid jälle seda rumalat sõna, mida ma keelasin sul ütlemast?" pahandab ema.
„See pole mingi rumal sõna," kinnitab Juku. „Näiteks Oskar Luts kasutab seda päris tihti!"
„Kohe koolitöid tegema ja jutul lõpp!" teatab ema. „Ja edaspidi sa selle Oskariga enam ei mängi!"

*

„Tead, ema: täna olin ma matemaatika tunnis ainuke, kes tõstis õpetaja esimese küsimuse peale käe!" hoopleb Juku.
„Kas tõesti, pojuke!" rõõmustab ema. „Ja mida see õpetaja siis küsis?"
„Öelge nüüd kohe: kellel on kodutööd tegemata?"

*

Isa uurib pahuralt Juku koolitunnistust.
„Paps, kas märkasid, et mul on seal isegi üks viis?" küsib Juku.
„Viis?" imestab isa. „Minu meelest on siin ainult kolmed ja mitu kahtegi!"
„Jah, aga sa vaata seda lahtrit, kus on kirjas koolist puudutud päevade arv!"

*

„Juku, kas kuulsid, et sind visati täna koolist välja?"
„Vaata, kus lugu! Ja mul oli kavas veel selle nädala lõpuni poppi visata!"

MÄNGUASJAMUUSEUM OTSIB MÄNGUASJADE AJALOO UURIJAID!

TARTU MÄNGUASJAMUUSEUM KUULUTAB VÄLJA VÄIKESTE TEADURITE VÕISTLUSE!

Võta paber ja pliiats või mõni nutiseade ligi ning uuri oma isa ja ema käest, milliste mänguasjadega nad 1990. aastatel mängisid. Kas nende lemmikuteks olid tollal Barbie nukud või Lego klotsid, ägedad mudelautod, värviliste juustega trollid või pehmed karvased jänkud? Kas neil oli palju või vähe mänguasju ja mida isa-ema üldse sellest kaugest ajast mäletavad? Võibolla olid nad juba nii suured, et enam ei mänginudki, vaid käisid koolis ja õppisid hommikust õhtuni. Kui oled midagi põnevat teada saanud, pane kõik hoolega kirja ja saada kirjapandud jutt Tartu Mänguasjamuuseumile. Kirjuta ka üles, mis aastal on loo rääkija sündinud ning mis on tema nimi. Kindlasti lisa kirjale oma telefoninumber või e-kirja aadress, et muuseum saaks sinuga ühendust võtta!

MIKS MUUSEUM SEDA KÕIKE TEADA TAHAB?

Tartu Mänguasjamuuseumis avatakse juba aprillikuus uus näitus, mis räägib 1990. aastate lapsepõlvest Eestis. Sellega seoses kogutakse muuseumis mälestusi, fotosid, mänguasju ja lasteraamatuid, mis on pärit 1990. aastatest. Sinu poolt kogutud mälestus aitab muuseumil näitust põnevamaks muuta.

Ah et mis siis saab, kui emal või isal ühtegi lugu meelde ei tule? Anname väikese vihje – häid mõtteid võib koguda ka teiste poolt juba kirja pandud lugudest, mida saab lugeda aadressilt **http://rahvalood.ee/lood/manguasjamuuseum/**

Sinu poolt üles kirjutatud lugu (või ka lugusid) ootame e-kirjana aadressile **helena@mm.ee** või tavapostiga aadressile Lutsu 4, 51006 TARTU, Tartu Mänguasjamuuseum. Lugude saatmise tähtaeg on **30. aprill 2017**.

Parimate kirjutajate vahel loosime välja Tartu Mänguasjamuuseumi perepileteid ja toredaid muuseumiga seotud raamatuid. Eriti vahvad lood ilmuvad Hea Lapse lehekülgedel.

KÕIGE VANEMAD EESTIST LEITUD RAHAD

Mõnedel Eestist avastatud Rooma pronksmüntide tagakülgedel on kujutatud laeva.

Seekord saab teaduserubriigis sõna Tallinna Ülikooli arheoloogia teaduskogu töötaja **Mauri Kiudsoo**, kes tegeleb igapäevaselt Eestist leitud aarete ja vanade rahadega. Ta kirjutab sellest, millal ja kus on valmistatud Eestist avastatud vanimad rahad ja milleks meie esivanemad neid kasutasid.

MILLAL JA KUS TEHTI MAAILMA ESIMESED MÜNDID? Ajaloolased on üksmeelsed selles, et esimesed rahad valmistati tänapäeva Türgi lääneosas asunud **Lüüdia riigis** 7. sajandi teisel poolel e. Kr. Need mündid tehti kulla ja hõbeda sulamist *elektronist*, mida leidus kohalikes jõgedes. 1904.–1905. aastal toimusid **Efesoses** jahi- ja loodusjumalanna Artemisele pühendatud templis arheoloogilised väljakaevamised, mille käigus avastati koguni 93 taolist münti.

Eestist leitud vanim hõberaha on valmistatud **Rooma keisri Nero** valitsemisajal aastatel **54–68 p.Kr**. Eesti arheoloogid on siiski seisukohal, et nii see pisikene hõbemünt kui ka teised, peamiselt pronksist Rooma rahad, jõudsid meie maale alles 3. sajandil. Nii või teisiti ei olnud nende müntide näol tegemist rahaga ei selle tänapäevases ega ka viikingiaja mõistes. Vähemasti mitte meie esivanemate jaoks. Ka muinasgermaanlaste käest tollal eesti keelde laenatud sõna *raha* ei tähendanud algselt mitte maksevahendit, vaid hoopis röövsaaki.

Kui me tänapäeval oleme harjunud raha lugema, arvestades selle pinnale kirjutatud väärtust, siis

viikingiajal (9.–11. sajandil) hinnati münti üksnes selle järgi, kui palju see kaalus. See tähendab, et maksis hõbe, mida ei loetud, vaid kaaluti ning mündi välimusel polnud kõige vähimatki tähtsust. Seetõttu leidubki meie aaretes müntide kõrval sageli ka hõbeehteid ning nende katkeid. Hõbeda headust kontrolliti lisaks ka rahatükke ja ehteid painutades ja kriimustades. Raha kaalumise kohta viikingiajal on säilinud ka kirjalikke allikaid. Mainigem kas või kuulsat saagat Norra kuningast Olav Trygvessonist, kes elas aastatel 963–1000. Me võime lugeda, kuidas Eestisse orjaks müüdud kuningapoega ja tema kasuvenda vabaks ostma tulnud Sigurd ütleb talumees Eresele: „Raha nende eest ma kaalun jalamaid."

MILLEKS KASUTASID MEIE ESIVANEMAD ROOMA MÜNTE?

Mis puudutab meie maalt leitud Rooma keisririigi 1.– 3. sajandi pronksmünte, siis on arheoloogid suutnud koos Tallinna Tehnikaülikooli teadlastega ära tõestada, et Eesti tollased elanikud sulatasid neid ümber eheteks. Kui rauda suudeti tollal juba Eestis ise toota, siis pronksist ehete valmistamiseks vajalik materjal tuli sisse tuua kusagilt mujalt. Enamus Eestist leitud Rooma müntidest jõudis meie aladele leedulaste ja preislaste esivanemate kaudu, kes tegelesid ise aktiivselt merevaiguga kauplemisega, saades selle eest vastutasuks omakorda Rooma impeeriumi pronksmünte. Asuvad ju maailma kõige suuremad merevaiguleiukohad Leedu vahetusse naabrusesse jäävas Venemaa Kaliningradi oblastis, milline piirkond oli kunagi koduks preislaste nime kandvale rahvale.

Varemalt oldi Eestist avastatud Rooma müntide osas kahtleval seisukohal. Osa ajaloolasi arvas, et need on kõik siia sattunud palju hiljem koos kollektsionääridega. On ju vanade müntide kogumine olnud juba pikka aega inimeste hulgas väga populaarne ja levinud harrastus. Lisaks oldi seisukohal, et 19. sajandil Eesti elanud baltisakslased tegelesid aeg-ajalt ka ajaloovõltsimisega, ostes Euroopa vanavaraturgudelt kokku Rooma münte ja visates need hiljem oma põllule maha.

2015. aasta kevadel tuli aga Lääne-Virumaalt **Varudi-Vanakülast** päevavalgele Eesti suurim, 51 Rooma rahast ja mõnest ehtest koosnenud aare, mis varasemad kahtlused lõplikult ümber lükkas. 19. sajandi

Võrtsjärve lähedalt Rannust leitud Rooma keisri Nero (54–68 p.Kr.) hõbemünt.

teadlastel poleks olnud võimalik osta kusagilt Euroopast Eesti muistsetest kalmetest pärit katkiseid ehteid, et need siis koos haruldaste Rooma pronksmüntidega kuhugi oma mõisa maadele maha matta. Enamik Varudi-Vanaküla aarde müntidest on nimelt valmistatud Rooma keisririigi äärealadel **keiser Caracalla valitsemisajal (198–217)**. Eestis polnud taolisi, tänapäeva Türgi territooriumil vermitud münte varem leitudki. Tegelikult ei tea me neid ka mujalt Balti riikidest ega Põhjamaadest. Ja ega selliseid rahasid leidu ka Rooma keisririigi südames Itaalias endas. Tõenäoliselt jõudsidki Varudi-Vanaküla rahad Eesti aladele hoopiski Musta mere ja Dnepri jõe kaudu, ehk siis läbi tänapäeva Ukraina ja Valgevene alade.

Rooma riigi hävingule 5. sajandil järgnenud aeg tähendas kogu Euroopas suurt segaduste ja ümberkorralduste perioodi. Katkesid vanad kaubateed ja -kontaktid. Huvitaval kombel säilisid ja isegi tihenesid meie esivanemate sidemed Musta mere ranniku ja Ukraina aladega. Kuid see on juba hoopis teine teema, millest pajataksin hea meelega kunagi lähemalt.

Märtsi alguses avati **Tartu Ülikooli kunstimuuseumis Rooma münte tutvustav näitus**, kus on esimest korda avalikult väljas ka Eesti suurim Rooma rahadest koosnev aardeleid. Näitus jääb avatuks kuni **31. maini 2017**.

SEEKORDNE KÜSIMUS. **Kuna rahasid on valmistatud ka meil koha peal, siis küsime, millal ja kus tehti Eestis esimene münt?**

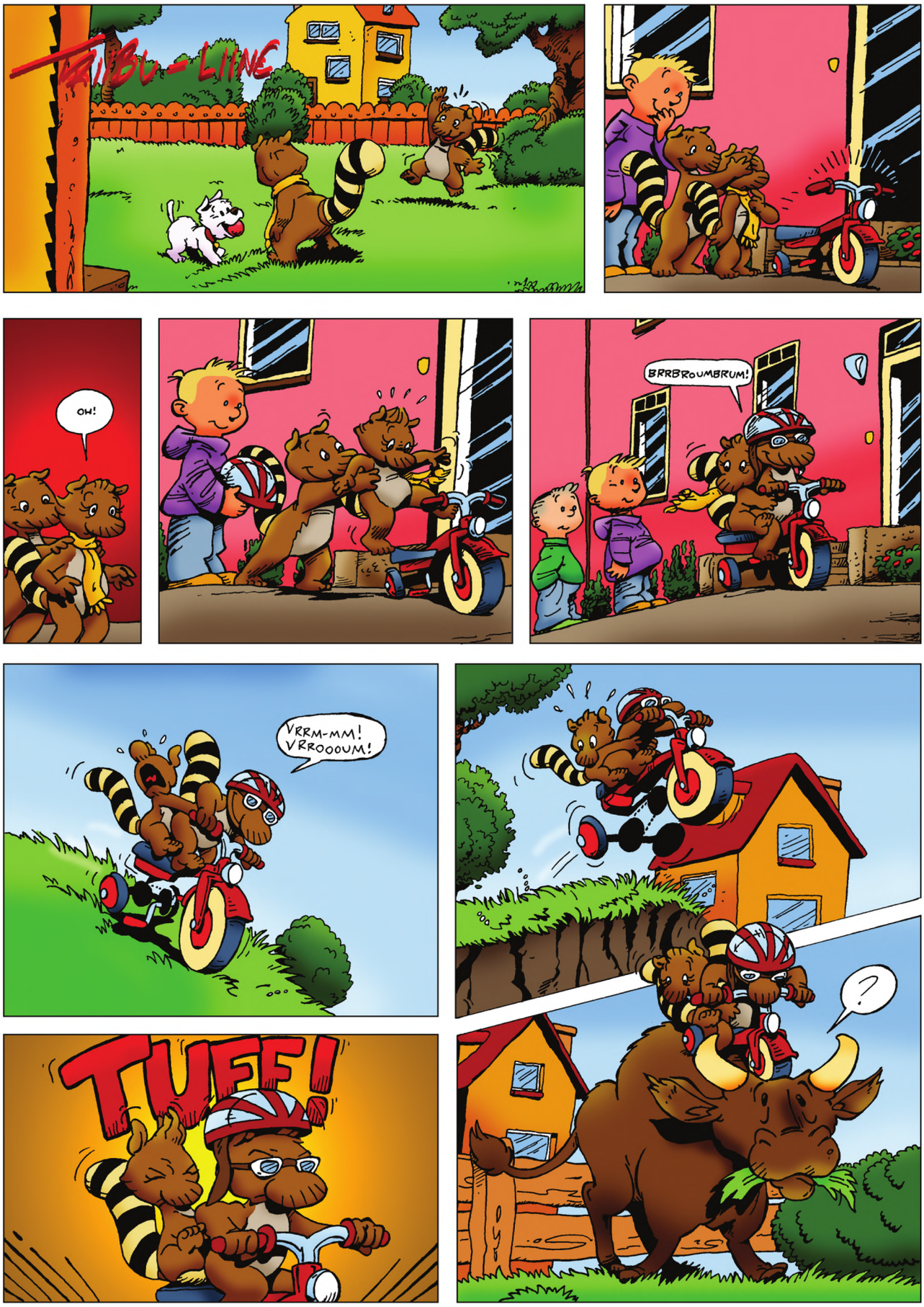

Thomas Scheileke

„Smurfid: Kadunud külake“.

KAUNITAR, SMURFID, KOLETIS JA KOOLIVAHEAEG!

„Kaunitar ja koletis“.

Märts on käes ja õhus on juba tunda kevade ja kevadise koolivaheaja lõhna! Vulisevad kevadveed ja siit-sealt arglikult kostma hakanud linnulaul ei tähenda aga sugugi seda, et kogu vaba aeg tuleks kevadist nohu ligi meelitades õues veeta. Mis Kinokuju ma oleksin, kui ma ei püüaks teid hoopis kinno meelitada? See on kerge ülesanne, kui on välja pakkuda midagi nii ilusat ja säravat nagu suur muusikaline muinasjutufilm **„Kaunitar ja koletis”**! Teie vanaemad ja vanavanaemad võivad tunda seda muinasjuttu oma lapsepõlvest pealkirja all „Tulipunane lilleke”, aga veidi nooremad vanemad inimesed teavad 26 aastat tagasi Disney stuudios valminud sellenimelist imekaunist multikat. See ongi käesoleva loo aluseks koos seal kõlanud igihaljaste lauludega (pluss paar täiesti uut lugu). Kaunitari osas on kõigile Harry Potteri lugude sõpradele vahva Hermione rollist tuttav **Emma Watson**, Koletist mängib menuseriaali „Downton Abbey” täht **Dan Stevens**.

Kuu lõpus ootavad meid paksus laanes elavad sinised sõbrad. Ei, mitte hiiglasekasvu tulnukad „Avatari” filmist, vaid hoopis smurfid! Nende kolmandas täispikas loos **„Smurfid: Kadunud külake”** satub Smurfiine ja tema parimate sõprade Taibu, Koba ja Tragi kätte üks salapärane kaart, mis juhatab nad maagilisse Kadunud Metsa. Muidugi on mängus ka smurfide igipõline vihavaenlane, kuri võlur Gargamel, ohtlik teekond ja suurim smurfidega seotud saladus, mida keegi neist osanuks eales ette kujutada!

Aprillikuus ootab meid kohtume ühe nõudliku titega, kes kannab lipsu, ülikonda, väikest kohvrit ja mobiili ning kelle on toonud ühte tavalisse perre mingisugune salaplaan. Ja ta räägib Raivo E. Tamme häälega! Aga „Boss beebi” tuleb jutuks juba järgmises numbris. Kohtumiseni kinos!

Kinokuju

AVASTAMISRÕÕM

• Hobist.

Ma tegelen teadusega, millest kõige enam meeldib mulle füüsika. Minu teadusarmastus ei ole alguse saanud koolipingist, vaid läbi kanali Youtube. Kokkupuude teadusega algas põhimõtteliselt sellest, et olen ise asjade vastu huvi tundnud ja läbi interneti teada saanud.

• Kuidas sattusid saatesse Rakett 69?

Saatesse sattusin ma eelkõige selle läbi, et eelmise aasta võitja on minu tuttav. Nii teadis ta ka minu huvist ja soovitas mul saatesse kandideerida. Algul ma küll kahtlesin, kuid viimaks ikkagi tegin selle ära.

• Oled pidanud ka millestki loobuma?

Kui aus olla, siis ei ole ma pidanud millestki loobuma. Pigem on saates osalemine toonud mulle palju uusi ja huvitavaid tutvusi. Teisalt leian ma ka seda, et kui sind huvitab kõik see, kuidas maailm töötab, siis see ongi kõik, mis sulle eluks ka vaja on.

• Mis on teaduse juures kõige huvitavam?

Kui ma aus olen, siis minu jaoks tundub ääretult ülbe elada maailmas nii, et ma ei teaks, kuidas see kõik tegelikult töötab. Leian, et kui ma siin maailmas juba elan, siis tahaksin ka sellest aru saada ja see avastamisrõõm meeldibki mulle tohutult. See tunne, et sa saad millestki aru ja ise midagi avastad – see tunne on nii hea. Eriti hea on teada, kuidas ja mis valemite järgi neid asju teha. Seda on raske kirjeldada, aga see on tõepoolest miski, mis mind köidab.

• Kas soovitaksid ka teistel sellega tegelda?

Nagu ma ütlesin, et kui sul on vähegi huvi selle vastu, mis maailm sinu ümber on ja kuidas see toimib, siis kindlasti soovitaksin ma sul sellega tegelda.

• Teised hobid…

Meeldib ka muusika. Tegelen veel esinemise, laulmise ja pillimänguga. Muusikaga hakkasin tegelema nõnda, et kui olin 6-aastane, siis ostis isa endale sünnipäevaks sünte-saatori, mida mina küll alguses vaid tagusin, kuid viimaks suutsin vanemast poolvennast õppust võttes ka mängima õppida. Pärast seda panigi mu ema mind Arsise kellade kooli, kus muusikaõpinguid jätkasin. Nüüd olengi õppinud mängima nii trompetit kui ka klaverit, mis mulle tõsiselt meeldivad.

Pärast muusikakooli hakkasid mu vastu huvi tundma ka mu enda kooli õpetajad, kus laulsin viimaks poistekooris solistina. Lisaks olen ma ka koolis niisama aktiivne, näiteks kasutatakse mind siin tihti õhtujuhina, mis mulle samuti tohutult meeldib.

• Kelleks sa saada tahad?

Rikkaks isaks. Erialaselt ma veel öelda ei oska, sest võin praegu anda ühe vastuse, aga paari päeva pärast juba teise. Võin öelda, et lähen edasi füüsikaga või filosoofiaga, aga ma ei ole selles kindel .

• Lõpetuseks…

Haridus ja palju raha võivad esialgu head tunduda, aga päeva lõpuks loeb ikkagi see, kuidas sa end tunned.

Karl Vilhelmiga vestles **Anna-Maria Uulma**

MÄRTS ON KASSIDE LAULUPEOAEG

Kui sinu või naabrite peres elab parimates aastates kiisu, siis oled kindlasti kuulnud tema omapärast laulu, mis kajab kaugele ning meenutab vahel väikese tita nuttu, mõnikord aga lausa lõvimöirgeid. „Märtsikassid!" kommenteeritakse seda laulupidu. Ega „märtsikass" ole mingi tõunimi – asi on selles, et just märtsikuus asuvad kassid pulmi pidama ja ega siis pulmi saa pidada ilma muusikata! Tegelikult sisaldab suurem kassilaulupidu siiski enamasti ikka pulmakutseid: emakassid teatavad, et neil on soov kiiresti leida mehiseid kõutse, kellest saaksid isad nende tulevastele pojukestele, isakassid aga annavad oma rivaalidele märku, et ärgu need nannipunnid ja hädavaresed mõelgugi mehiste kõutside pulmalusti segama tulla. Huvitav on see, et kui kassiproua on märtsikuus semminud mitme peigmehega, siis võib samasse pesakonda sündida nende kõigi järeltulijaid – üks võib olla tavaline triibik, teine süsimust ja kolmas koguni siiami konkssaba.

Kassid nõuavad võrdsust!

Kui peaaegu iga koer võib selgeks õppida mitmeid efektseid trikke, siis kasside väljaõpetamine polevat pooltki nii kerge. Austraalias elav tragi kass nimega Didga püüab aga tõestada, et hiirekuningad pole tehtud viletsamast materjalist kui koerad. Koos oma peremehe Robert Dollwetiga viis Didga ka kassisoo Guinnessi rekordite raamatusse, kus ta nüüd on kirjas kui minutis kõige rohkem trikke sooritanud kass. Didga tegi 60 sekundi jooksul tervelt 24 kena trikki. Kes teab, võib olla tegi ta isegi mõne koerustüki! Igatahes rulasõit pidavat talle hästi sobima!

Uhke hiirekelder

Maailma kõige pikemaks hiirekuningaks tunnistatud Maine Coon tõugu kiisu elab Inglismaal, Wakefieldis. Kasvu poolest võib Ludo võistelda lasteaia vanema rühma liikmetega: tema pikkuseks mõõdeti 118, 33 sentimeetrit. Kas Ludo ise oma kasvuga oskab uhkeldada, selle kohta puuduvad andmed, kuid kindlasti tundis kassi omanik Kelsey Gill nii rõõmu kui ka uhkust, kui tema kasvandik 2015. aasta oktoobris Guinnessi maailmarekordite raamatusse kanti.

Haruldased kiisumiisud

Ka tõugude poolest tuntakse koeri kassidest põhjalikumalt: igaüks meist oskab nimetada mitmeid koeratõuge alates alaska malamuudist ja lõpetades eesti hagijaga, kuid kassipoega võttes küsivad vähesed, mis tõugu need on – enamasti elavad meie kodudes ikka armsad vöödilised kiisud, sekka ka musti ja valgeid, ning nende armsust ei vähenda see, et nende esivanemate seas pole olnud uhket tõugu kaslasi. Samas on maailmas väga palju kassitõuge, mille esindajad erinevad üksteisest nagu öö ja päev. Kassifännide portaal IHeartCats märkis ära terve rea haruldasi kassitõuge, mida peetakse meie päevil kõige haruldasemaks: need on 1994. aastal Venemaal välja aretatud Peterbald, Mehhikost 1984. aastal avastatud sinisilmne Ojos Azules ja Keenia metsadest pärinev Sokoke. Lisaks neile kuuluvad harulduste sekka veel Kuriili bobtail, Serengeti, Napoleon, Burmilla ja Minskin. Huvitav, kas lisaks välimusele on ka nende kiisude märtsikuu pulmalaulud meloodiate poolest erinevad?

Emajõelinn püstitas maailmarekordi

Ja kõige lõpuks üks täiesti kassivaba rekord: küünlapäeval, 2. veebruaril 2017, püstitasid tartlased vahva rekordi: Guinnessi rekordite raamatusse kanti Euronicsi kodutehnika kaupluses 180 000 kasutatud patareist valmistatud 25-meetrine pusle, mille autoriteks olid Tartu kunstitudengid!

Miku-Mannid hüppavad nüüd rõõmuväes

Miks nad ei peaks hüppama: esiteks on kena kevade varsti käes ja teiseks on ilmunud raamat, mis lausa kutsub hüppama ja mürama. Raamatu pealkiri on **„Miku akrobaatika”** ning selle autorid **Rika Taeysmans ja Laura Van Bouchout** õpetavad sõna ja pildi kaudu nii lastele kui ka nende vanematele igasuguste akrobaatiliste harjutuste tegemist. Taeymans on ise tsirkusetreener, nii et küllap ta teab, kuidas tegelda keha kasvatamisega nii, et akrobaatika ei läheks igavaks, vaid kujuneks lõbusaks koguperemänguks. Raamatu andis välja kirjastus **Post Factum**.

Puudel Bonifacius ja teised armsad sõbrad

Kirjastus **Petrone Print** alustas uut vahvat sarja, milles pajatatakse lugusid loomadest. Sarja esimene raamat, **Kerttu Soansi „Inimene puudlinahas”**, sisaldab jutte väga erinevatest lemmikutest – alates kirjaniku esimesest kaisukarust, kes oli peaaegu et elus, jätkates poolkogemata kinni püütud hiirtega ning lõpetades kasside-koertega. Neist viimastest on Kerttu Soansil rääkida palju ning kõige põnevam on kahtlemata jutukogule pealkirja andnud lugu, mis jutustab Bonifaciusest, kes oleks vabalt võinud esineda tubli härrasmehena, kui ta vaid oleks osanud kõnelda ning inimese kuju omandada. Aga ka koeranahas oskas Bonifacius ehk Boodo oma perele rohkesti üllatusi valmistada. Kindlasti pakub jutukogu toredaid lugemiselamusi nii koeraomanikele kui ka nendele, kellel veel pole õnnestunud endale kutsikat saada. Juttude juurde on vahvad pildid joonistanud **Kadi Kurema**.

Hiired ja ussid, koerad ja kassid

Epp Petrone „Hiir püksis” koosneb samuti loomajuttudest, kuid raamatus ei kõnelda ainult lemmikloomadest, vaid väga paljudest neljajalgsetest ning ka sulelistest, kellega maalapsed maast-madalast kokku puutuvad: juba esimeses jutus astub esile kuri talukukk, kes autorile pähe lennates tekitas väikeses tüdrukus eluajaks nii hirmu kui ka vimma kõigi kikaste suhtes. Jutukangelasteks on saanud ka oravad ja hiired, rebased, konnad, ussid ja isegi putukad. Aga muidugi ei saa ka Epp Petrone läbi ilma koertest-kassidest kõnelemata, ja neidki on ta läheduses olnud õige mitmesuguseid. Raamatu illustreerija **Ilmar Trull** on julgelt kasutanud võimalust jutte talle omaste humoorikate piltidega täiendada. Loomasarja adressaadiks on märgitud 8 – 10aastased noored inimesed.

Tarkuseteraga lood

Jaan Rannapi humoorikad koolijutud ja südamlikud loomalood on olnud juba mitme põlvkonna laste lemmikraamatute seas. Tema jutukogu **„Maal ja merel”,** mis on Petrone Prindi sarja „Parimad palad” neljas raamat, on suunatud mudilastele ja nooremale koolieale. Kogumikust leiame terve rea jutte kahest vennast – Erikust ja Endrikust – ja nende maamemmest ning linnavanaemast, lugusid Jaanast, kellega kogu aeg midagi juhtub, ja tarkuseteraga muinasjutte loomadest ning taimedest. Üllatuskülalisena on raamatusse oma jälje jätnud ka Nublu – teate küll, see vapper tuletõrjuja! Kogumikku täiendas lõbusate illustratsioonidega kunstnik **Valdek Alber**.

Mänguasjad, pärisasjad ja nende perenaised-peremehed

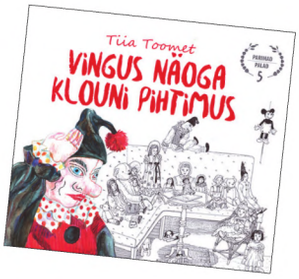

Tiia Toometi „Parimate palade” sarja kuuluv kogumik kannab pealkirja **„Vingus näoga klouni pihtimus”**, aga ei maksa arvata, et siin on juttu ainult mänguasjadest. Lelusid tunneb tädi Tiia küll vist paremini kui keegi meist, sest tema ju asutas Tartu Mänguasjamuuseumi ja juhtis seda pikki aastaid. Aga peale selle on ta ka nelja lapse ema ning oskab pajatada ka lastepere omavahelistest suhetest ja nii rõõmsatest kui ka kurbadest sündmustest. Ajaloolasena meeldib talle meenutada ka eelmise sajandi laste mänge ja koolielu. Eriti head suh- ted on tal aga karu Lillekäpaga, kes pajatab kirjanikule lugusid sellest, mida mänguasjad muuseumis omaette olles teevad. Kõigi nende leludega on sina peal ka kunstnik **Mare Hunt**, kes raamatule pildid joonistas.

(Algus veebruarinumbris)

EMBLEEMID, NENDE KANDJAD JA TÄHENDUSED

Markus Saksatamm

TOETUSE VÄEJUHATUS

TOETUSE VÄEJUHATUS tagab vägede võitlusvalmiduse selleks vajalike materjalide, teenuste ja väljaõppega. Embleemil kujutatud kiirust ja toimekust sümboliseeriv Vana-Rooma kaubandusjumala Mercuriuse sau, Kaitseväge tähistavad ristatud hõbedased mõõgad ja riiklikule struktuuriüksusele viitab väike riigivapp.

LOGISTIKAPATALJON. Embleemil olev tuldpurskav draakon on jõu ja kiiruse sümbol. Selline draakon ehtis kunagi auto-tankirügemendi lippu, mille väärikas järglane logistikapataljon täna on.

TERVISEKESKUS hoolitseb kaitseväelaste tervise eest ja koolitab parameedikuid. Embleemil olev mõõk tähistab kaitseväge, pärg kokkukuuluvust, madu aga on rahvusvaheline meditsiiniteenistuse sümbol. Vapikilbi sinine värvus räägib usust Eesti tulevikku.

KAITSEVÄE ORKESTER annab igale tähistamisväärt üritusele piduliku kõla. Embleemil oleva lüüra keskosa kujutab stiliseeritud mõõka – kaitseväe sümbolit.

MUUD VÄEOSAD JA KOOLID

STAABI- JA SIDEPATALJON tagab side kõige kaitsejõudude vahel. Embleemil oleva vapilinnu jalge ees paiknevad nooled sümboliseerivad elektrit, ümbritsev pärg ühtekuuluvust ja tähed pea kohal omaaegseid (väeosa loodi juba 1918. a.) sideliike: telefon, telegraaf, raadio, signaalvahendid, postituvid ja sidekoerad.

SÕJAVÄEPOLITSEI vastutab kaitseväe distsipliini ja väliskülaliste kaitse eest nende Eesti Vabariigis viibimise ajal. Embleemil on kaitseväge kujutav mõõk ja kilp, millel sõjaväepolitsei initsiaalid.

VAHIPATALJON (loodi 1919. a.) kuulub sõjaväepolitsei koosseisu. Pataljoni põhiülesanne on riiklikel tseremooniatel osalemine. Ka presidendi auvahtkonna moodustavad selle pataljoni võitlejad. Vapikotkas kujutab üksmeelt, valvel olekut ja kaitsetahet. Harjumaa vapiga kilp näitab pataljoni tegevus- ja asukohta.

KAITSEVÄE ÜHENDATUD ÕPPEASUTUSED. Vapikilbil olevad tähed „ÕA" on lühend sõnast „õppeasutused". Leegitsev tõrvik viitab haridusasutusele.

MUUD VÄEOSAD JA KOOLID

KÕRGEM SÕJAKOOL. Õpetab välja tulevasi maa-, õhu- ja mereväe ohvitsere. Õppeaeg 3 aastat. Tõrvik tähistab haridust, ristatud mõõgad kaitsetahet ja au.

LAHINGUKOOL. Õpetab välja vanemallohvitsere ja reservohvitsere. Õppeaeg 3 aastat. Tõrvik on hariduse, pärg sangarlikkuse sümboliks. Embleemi oranž värvus tähistab hiilgust ja õnne.

BALTI KAITSEKOLLEDŽ on kõrgem sõjaväeline õppeasutus, kus koolitatakse staabiohvitsere Eesti, Läti ja Leedu relvajõudude tarbeks.

LUUREPATALJON. Öökull on arukust sümboliseeriv lind, kes tegutseb vaikselt ja varjatult nagu ka sõjaväeluure. Ratsaväemõõk näitab luureüksuste ajaloolist pärinemist ratsaväeüksustest. Põhjatäht tähistab Eestit kui põhjamaad ning iseloomustab ka sõjaväeluure igasuunalist valmisolekut. Purpurpunane on traditsiooniline langevarjuüksuste ja kaugluure tunnusvärv.

KAITSELIIT

KAITSELIIDU PEASTAAP. Embleemil Põhjakotkas meie eeposest „Kalevipoeg", kes kaitseb mõõgaga iseseisvust sümboliseerivat riigivappi. Just Kaitseliit oli see jõud, kes astus Vabadussõjas esimesena ülekaaluka vaenlase vastu. Müts maha meie vanaisade ja vanavanaisade ees!

KAITSELIIDU KOOL. Põhjakotkas koos haridust tähistava tõrvikuga. Tegu on välivormi embleemiga, sestap ei ole sellel värve. Tugevaks treenitakse, targaks õpitakse!

NAISKODUKAITSE. Põhjakotkas lootust sümboliseerival helesinisel taustal. Kaunite ja kartmatute daamide embleem!

NOORTE KOTKASTE ja KODUTÜTARDE ühine embleem. Põhjakotkas kaitseb siin skautide sümboolikast tuttavat liiliaõit, millel on meie omariiklust tähistav vapp. Aga uuri seda asja lähemalt: **www.nooredkotkad.ee** ja **www.kodutytar.ee**. Leiad väärt sõbrad kogu eluks!

MEREGRUPI VÕITLUSSUKELDUJAD kuuluvad Kaitseliidu malevate koosseisu ja on valmis erioperatsioonideks vees, vee all ja rannikul. Rahu ajal tegelevad merepäästega. Tegu on vaprate ja tugevate inimestega, kes tõstavad igati meie turvalisust.

JÄRGNEB

SCRABBLE™

LEIDLIKELE, NUPUKAILE JA NOBEDATELE

Kuigi arvutid ja nutitelefonid jätkavad oma vallutusretki nii kodudes, koolides kui tänavatelgi, ei tähenda see, et noored enam millegi muuga ei tegele. Nüüd, kus meie sõnavarasse ilmub aina uusi sõnu ja väljendeid, on eriti lahe proovida neid sõnu kasutada ka vana head **Scrabble**´i mängides. See mäng, mille esimene variant leiutati juba aastal 1931, on nüüdseks tõlgitud mitmekümnesse keelde – paljude fännide rõõmuks ka eesti keelde – ja juba kaheksandat aastat järjest toimuvad eestikeele **Scrabble´i meistrivõistlused koolinoortele.**

Tänavune jõukatsumine toimub **Rocca al Mare koolis laupäeval,**
18. märtsil 2017 algusega kell 11.00

Võistlused toimuvad kolmes vanuseklassis:
Noorem kooliosa (2. – 4. klass)
Keskmine kooliosa (5. – 8. klass)
Vanem kooliosa (9. – 12. klass)

Kui Sul on soovi võistlustest osa võtta, siis registreeri ennast e-posti teel aadressil:
http://wheel.1kdigital.com/ram/scrabble/

Meie seekordseks jõukatsumiseks on aga **nuputamisülesannete või vahvate mõistatuste koostamine või kogumine! Saada oma leitud või leiutatud ülesanne (kindlasti koos vastusega!) toimetusse enne 5. aprilli 2017!** Nupukaid premeerib Scrabble´i maaletooja **Rimonne Baltic ja** peaauhinnaks on teadagi **Scrabble lauamäng!**

mattel GAMES

Maaletooja Rimonne Baltic • www.rimonne.ee

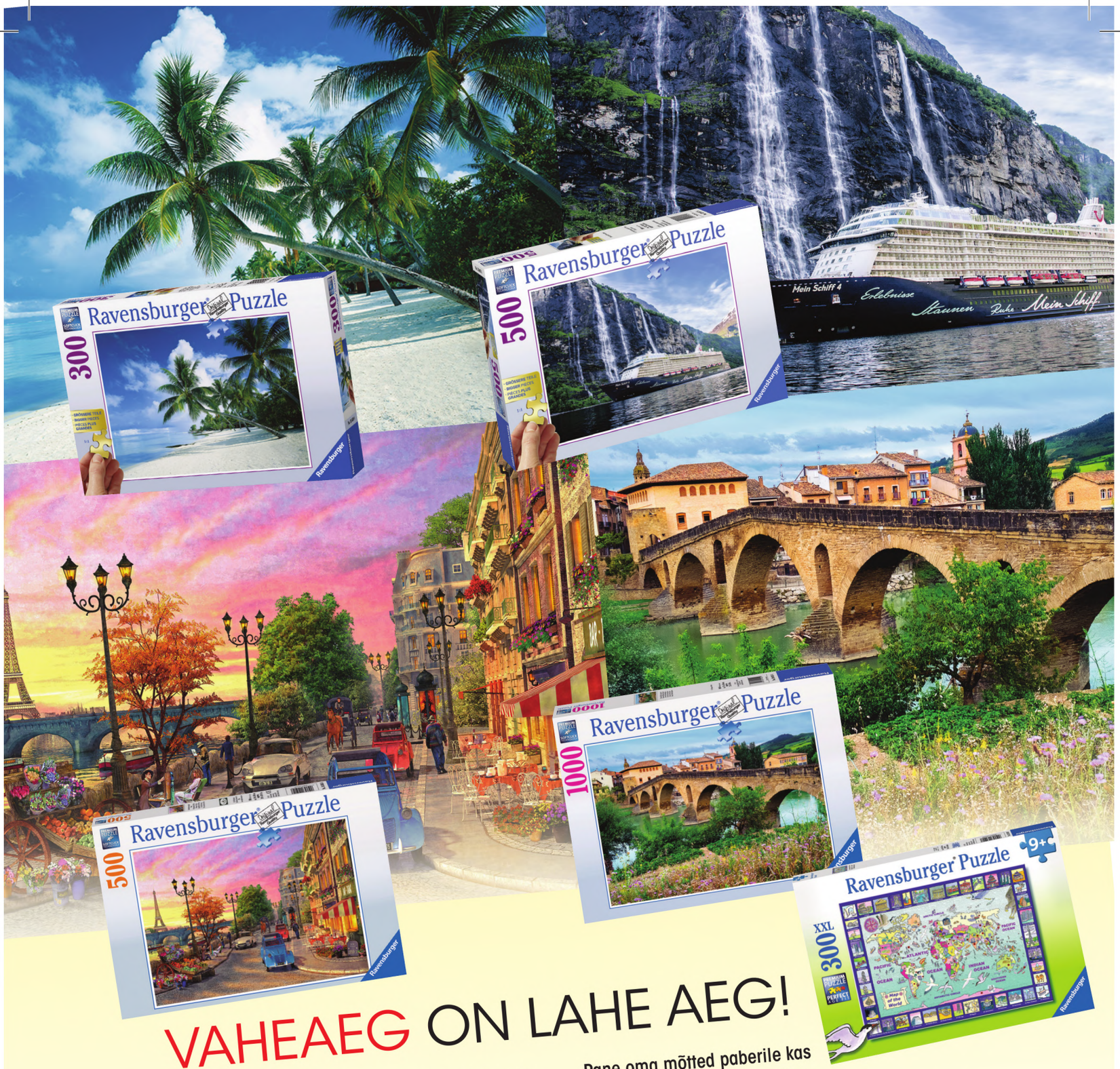

VAHEAEG ON LAHE AEG!

Märtsikuus saabuv koolivaheaeg on üks ütlemata mõnus aeg! Ta ei kesta küll nii kaua kui jõulupuhkus, kuid nii mõnegi meelest on see väike hingetõmbeaeg lausa hädavajalik: ees ootab ju viimane õppeveerand, mille jooksul tuleb end klassi edukaks lõpetamiseks välja puhata.

Aga kuidas veedad Sina oma varakevadise koolivaheaja? Kas puhkad kodus või sõidad vanaemavanaisa juurde või võtad koos oma pere või sõpradega ette koguni väikese reisi? Kuidas tuleks Sinu meelest viimaseks õppeveerandiks ennast kosutada?

Pane oma mõtted paberile kas joonistuse või jutukese või ka luuletusena ja saada toimetusse enne 5. aprilli 2017! Parimate kirjutajate-joonistajate vahel loosime välja Ravensburgeri pusleauhinnad Rekatolt! Pusledelt võid leida vahvaid ideesid reisisihtkohtadeks – ja samas võid pildikilde kokku pannes treenida oma tähelepanuvõimet ja kosutada kannatlikku meelt.

NB! Kui tahad tutvust teha uute vingete mänguasjauudistega, siis heida pilk Rekato veebipoodi:

www.rekato.ee

REKATO
nüüd mängime..

9 771406 344067 03